

Stichting het Utrechts Landschap
JAARVERSLAG 2022

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
BESTUURSVERSLAG	3
JAARREKENING	
Balans	54
Staat van baten en lasten	55
Kasstroomoverzicht	57
Toelichting op de balans	66
Toelichting op de staat van baten en lasten	74
Toelichting bezoldiging	83
Ondertekening jaarrekening door de Raad van Toezicht en de directie	86
OVERIGE GEGEVENS	
Vaststelling en goedkeuring jaarrekening	87
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	88
SPECIFICATIES	
Tabel toelichting bestedingen	91
Overzicht gemiddeld jaarlijks beleggingsrendement	92

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.²

VOORWOORD

In dit jaarverslag is te lezen dat we in 2022 veel hebben bereikt voor natuur, landschap en erfgoed. Dit jaar is ook het einde van een zesjarige beleidsperiode. De ambitie die we in 2016/7 formuleerden is bereikt. De steun uit de samenleving nam fors toe, we slaagden er in om gronden te verwerven die we voor altijd veilig stellen en ons beheer van natuur en erfgoed vindt gestructureerd plaats via plannen waarvan we de resultaten regelmatig toetsen. De resultaten zijn geen eindstation, maar input voor beheer. We maakten daarbij niet alledaagse keuzes. Het bos bij Breeveen werd na de valwind van 2021 niet 'opgeruimd', maar een bosreservaat.

We kunnen ons werk doen dankzij de niet aflatende inzet van ruim 700 vrijwilligers, enthousiaste samenwerkingen met verschillende overheden en organisaties, financiële steun van fondsen, de provincie Utrecht, de Nationale Postcode Loterij en tal van Utrechtse bedrijven.

Ten aanzien van de ruimtelijke inrichting staat -niet anders dan elders in Nederland- veel op stapel. Utrechts Landschap kiest nadrukkelijk de positie dat er ruimte moet komen voor meer natuur. We namen het initiatief om een Utrechtse natuurvisie 2050 te formuleren. Die verschijnt in 2023 en is een samenwerking van de groene organisaties in de provincie, de zogenaamde 'Oostbroekorganisaties'.

Het kenmerkt alle direct betrokkenen bij ons werk dat we het verschil willen maken voor natuur, landschap en erfgoed. We zijn trots op de grote diversiteit aan activiteiten die we in 2022 ondernamen om dat te bereiken waar we ons hard voor maken: een stevig netwerk van natuur, landschap en erfgoed in de provincie Utrecht.

Saskia van Dockum
directeur-bestuurder

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.³

Aankoop en beheer

Utrechts Landschap is er ook dit jaar weer in geslaagd om nieuwe terreinen te verwerven. Dit brengt het eigendom eind 2022 op 5760 hectare.

In het voorjaar is een bosperceel van 0,2 hectare aangekocht van een particulier, om het areaal van het natuurgebied de Hoge Ginkel te vergroten. Daarnaast is een oud gesaneerd transformatorstation overgenomen van Stedin in Zeist, onderdeel van het natuurgebied Kerckebosch.

In de zomer heeft Utrechts Landschap een stuk grond van 0,1 hectare verworven van de gemeente Utrechtse Heuvelrug, voor het realiseren van de nieuwe werklocatie van de beheereenheid Zuid. Het aangekochte stuk grond was voorheen onderdeel van de gemeentewerf op de Burgwal in Amerongen.

In de herfst is van de gemeente Utrechtse Heuvelrug een deel van de gemeentelijk bossen verworven, in totaal 113 hectare. Deze bossen liggen op verschillende plekken binnen de gemeente. Het merendeel ligt rond Driebergen-Rijsenburg: de Driebergse- en Rijsenburgse bossen, de Heidetuin, het Seminarieterrein en het Overgangslandschap Hoenderdaal. Ook de Koeheuvels in Maarn zijn overgenomen van de gemeente en worden nu ook beheerd door het Utrechts Landschap.

In de laatste maand van 2022 is het nog gelukt om twee terreinen te verwerven. Het gaat om het Harlanterrein van 8,0 hectare bij natuurgebied De Krakeling in Zeist, dat we van de provincie hebben overgenomen. Het andere terrein is een griendperceel van ca 2,0 hectare dat al omringd was door ons natuurgebied Polder Bolgerijen in Vianen.

Utrechts Landschap heeft dit jaar 178 historische gebouwen en bouwwerken in beheer. Een aantal hiervan is verworven door de aankoop van de terreinen van de gemeente Utrechtse Heuvelrug: een koepel, park(aanleg) inclusief Wilhelminaboom met stervormige omheining, een aantal natuurstenen hekpijlers op de Rijksmonumentale buitenplaats Beerschoten-Willinkshof. Verder de Zwitserse brug en een Lourdesgrot in het Rijsenburgse Bos en de Heidetuin.

Daarnaast hebben we ook nog altijd 26 landgoederen (waarvan 15 met Rijksmonumentale status), militair erfgoed (zoals op Park Vliegbasis Soesterberg), een steenfabriek, grafheuvels en een eendenkooi in beheer.

Subsidiestelsel Natuur en Landschap

In mei 2022 is Utrechts Landschap geaudit in het kader van de certificering voor het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL). Het SNL-certificaat toont aan dat een natuurbeheerder bepaalde kwaliteitseisen voor beheer, organisatie en administratie garandeert. De audit wordt uitgevoerd door onafhankelijke auditoren, aangesteld vanuit de Stichting Certificering SNL.

Na de positieve beoordeling van de auditoren mag Utrechts Landschap zich weer vier jaar 'gecertificeerd natuurbeheerder' noemen.

Paardenpaden

De afgelopen jaren is er door bezuinigingen en een terugtrekkende overheid minder geld beschikbaar voor natuur en recreatie, terwijl het wel steeds drukker wordt in de natuurgebieden. Het kost Utrechts Landschap en andere terreineigenaren veel moeite om de voorzieningen in de natuurgebieden op orde te houden. Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug heeft daarom in samenwerking met diverse terreineigenaren in 2022 het ruitervignet ingevoerd voor identificatiedoeleinden

Met de bijdragen, voortkomend uit de verkoop van het ruitervignet, kan Utrechts Landschap de paardenpaden onderhouden, zorgen voor boomveiligheid en de aangrenzende natuur behouden. Zo

kunnen ruiters en menners toegang blijven houden tot goed begaanbare paardenpaden in de natuur van de Utrechtse Heuvelrug.

In het afgelopen jaar is er groot onderhoud uitgevoerd aan 26 van de in totaal 60 kilometer aan paardenpaden door de natuurgebieden van Utrechts Landschap. Het onderhoud bestaat uit het maaien van bermen, slepen van paden en het snoeien en verwijderen van overhangend hout. Ook worden er maatregelen getroffen voor de waterafvoer.

MTB

In 2022 is er weer intensief samengewerkt met de Stichting MTB Heuvelrug. Deze samenwerking is van essentieel belang om de paden goed te kunnen onderhouden maar ook om effectief te kunnen optreden bij calamiteiten. In 2022 is meermaals besloten delen van routes af te sluiten. Deels vanwege het verhoogde risico door stormen maar ook vanwege de extreme droogte en het daarmee samenhangende risico op erosie. Afsluiting van paden is dan noodzakelijk omdat er anders grote schade wordt toegebracht aan het parcours.

De samenwerking met de Stichting MTB Heuvelrug én de onvolprezen inzet van de vrijwilligers die de routes onderhouden maken het mogelijk om het parcours in stand te houden. De mountainbikers op de Utrechtse Heuvelrug dragen door het kopen van een vignet bij aan natuurontwikkeling en het onderhoud van routes.

Dankzij een jaarlijkse bijdrage van Stichting MTB Heuvelrug heeft Utrechts Landschap in 2022, in samenwerking met Staatsbosbeheer, extra graasdagen met een schaapskudde kunnen inkopen en is er een donatie gedaan voor de aankoop van het natuurgebied Harlan in Zeist.

Onderhoud terreinmeubilair

De banken, borden, slagbomen, hekwerken en vele andere voorzieningen in de natuurgebieden van Utrechts Landschap zijn digitaal in kaart gebracht. Bij deze inventarisatie is ook de conditie van het terreinmeubilair beoordeeld. Aan de hand van deze uitkomst is een opknapproonde uitgevoerd voor alles wat schoongemaakt of gerepareerd moest worden. Een aannemer heeft nu voor de komende jaren de opdracht gekregen voor al het onderhoud aan dit terreinmeubilair. Hierdoor kunnen de boswachters van Utrechts Landschap hun aandacht focussen op natuurbeheer en de communicatie daarover.

Boomveiligheid

Utrechts Landschap zet gediplomeerde boomveiligheidscontroleurs in die de conditie van bomen controleert boven wegen, paden en andere plekken waar publiek komt.

Deze controle wordt jaarrond uitgevoerd en vastgelegd in een digitale database (Arcgis).

In november wordt aan de hand van deze data bepaald bij welke bomen maatregelen uitgevoerd moeten worden. Dat kan zijn dat bomen gesnoeid worden, de top verwijderd moet worden óf dat een boom zo'n risico vormt dat deze geveld moet worden. In totaal werden er in 2022 bij ruim 2000 bomen maatregelen getroffen om risico's op breuk of omwaaien te beperken.

Tijdens de controle wordt gekeken of er in de bomen nest- of verblijfplaatsen aanwezig zijn. Afhankelijk daarvan, wordt bepaald welke maatregelen genomen moeten worden om het risico op schade aan of verstoring van natuurwaarden uit te sluiten.

Het tak- en stamhout dat tijdens het snoeien en zagen vrijkomt wordt zo veel mogelijk in de aanliggende bosvakken verwerkt. Eventueel nog goed bruikbaar hout wordt afgevoerd en zo mogelijk ingezet voor andere toepassingen in het terreinbeheer.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.⁵

Georganiseerde activiteiten in de natuur

Voor activiteiten met meer dan 9 personen, commerciële activiteiten en het monitoren in de natuurgebieden, geldt dat de initiatiefnemer toestemming moet aanvragen.

Utrechts Landschap wil haar gebieden graag openstellen voor mensen die in de natuur een activiteit willen ondernemen. Om een goede balans te vinden tussen openstelling, beleving van de natuur en de bescherming van flora en fauna, heeft Utrechts Landschap een toestemmingsprocedure opgesteld. Hiermee voorkomen we dat verschillende georganiseerde activiteiten elkaar hinderen en kunnen wij afwegen of de activiteit past binnen de gestelde voorwaarden en natuurbeschermingsdoelstellingen. Dit kan bijvoorbeeld te maken hebben met het broedseizoen, de aard van de activiteit of het risico op verstoring van flora en fauna in bepaalde gebieden.

Naast de 75 aanvragen voor het uitvoeren van monitoring in de natuur, zijn in 2022 ruim 382 aanvragen binnengekomen voor georganiseerde activiteiten. Ongeveer de helft van deze aanvragen waren aanvragen voor activiteiten op Park Vliegbasis Soesterberg. Hiermee lijkt het aantal toestemmingsaanvragen zich te stabiliseren op het niveau van voor de coronapandemie.

In sommige natuurgebieden, met name bij grotere woonkernen, is de druk vanwege veel én gelijktijdige activiteiten erg hoog. In goed overleg met de ons bekende (sport) verenigingen proberen we deze activiteiten zo goed mogelijk af te stemmen en in te passen.

Publiekscommunicatie, omgevingscommunicatie en stakeholdermanagement

De afdeling Terreinbeheer voert naast het beheer ook een uiteenlopend palet aan communicatieactiviteiten uit. Onderstaand een greep uit de werkzaamheden van afgelopen jaar.

Vragen, opmerkingen en samenspraak

De vragen en meldingen van omwonenden en recreanten zijn uiteenlopend van aard. Dit kunnen gaan over het uitgevoerde beheer, over de openstelling van gebieden, maar ook meldingen over onderhoud van routes en bebording.

Daarnaast worden vragen, meldingen en klachten behandeld over honden, fietsen op wandelpaden, waarnemingen van (vermeende) misstanden en stormschade. Begin dit jaar gingen de boswachters met naaste omwonenden van Dartheide om de tafel om, na de valwind die in 2021 de bossen van Leersum trof, samen de nieuwe openstelling in te tekenen.

Excursies

Af en toe nodigen we naaste omwonenden van onze natuurgebieden uit voor een excursie, waarin we uitleggen wat lokaal de natuurdoelen zijn of waarom sommige bomen een verfstip hebben gekregen. Zo mochten na het voltooiën van het natuurontwikkelingsproject in de Lunenburgerwaard schoolklassen uit Wijk bij Duurstede als eersten mee op expeditie.

Lokale media

Om het publiek en omgeving te informeren en te betrekken, stellen we persberichten op.

Dit jaar gingen deze onder andere over de stormschade in februari, de start van het broedseizoen en de aanhoudende droogte in de zomer. Maar ook het herstel van de paardenpaden, het terugdringen

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.⁶

van de Japanse duizendknoop en werkzaamheden in het kader van boomveiligheid op wegen en paden, zijn via lokale media onder de aandacht gebracht.

Onderwerpen als stormschade op buitenplaats Hoog Beek & Royen, droogte op Heidestein en het goede mastjaar voor eikels zijn ter sprake gebracht bij diverse lokale en provinciale radio- en televisieprogramma's.

Artikelen en columns

In artikelen en columns is voornamelijk geschreven over reekalfjes, vogels, monitoring, droogte en de natuur in herfst en winter.

Diverse projecten vereisten publiekscommunicatie, zoals het herstel van de spreng in het Zeisterbos, stormschade in diverse terreinen, het broedseizoen en structurele aanpak van het herstel van de paardenpaden.

In de rubriek 'wandelen met de boswachter' in het kwartaalmagazine Mijn Utrechts Landschap is het intieme kasteelpark Loenersloot beschreven, de lakenvelders op landgoed Oostbroek, welke invloed jaarrond begrazing heeft op de Blauwe Kamer en het winterse Ridderoordse bos.

Vlogs

Ook dit jaar zijn de Boswachters Publiek weer te zien in hun vlogs uit het veld voor de Vlogwachter. Dit is een item in het programma Mijn Mooiste Plek van RTV Utrecht. De afleveringen van vorig seizoen zijn dit jaar te zien in Noord-Zuid-Oost-West op NPO2.

Bijeenkomsten

Tijdens bijeenkomsten voor beschermers in Dierenpark Amersfoort en de vertoning van de film Wolf, maar ook bij de jaarbijeenkomst voor onze vrijwilligers zijn bezoekers welkom geheten door onze Boswachters Publiek.

De Bedrijfsvrienden en donateurs zijn in het afgelopen jaar bijgepraat over het beheer en meegenomen naar de gebieden waar ontwikkelingen plaatsvinden, bijvoorbeeld over het belang van de aanplant van meer bomen en de keuze voor de boomsoorten in het Hooze Land in Maarssen en buitenplaats De Breul in Zeist.

Een jaar na de valwind, die in 2021 de Leersumse bossen trof, kwam de buurt bijeen om elkaar te informeren over de plannen voor het bos en de vorderingen sindsdien. Een feestelijker reden om samen te komen was de aankoop van 113 hectare natuur op de Utrechtse Heuvelrug. Na een succesvolle eerste editie op De Woerd, organiseerden we voor elk nieuw aangekochte gebied een 'kennismaking met de buurt'.

Kraamkamer Moeder Natuur

In maart hebben we wederom meegedaan aan de actie 'Kraamkamer Moeder Natuur'. Hiermee riepen Utrechts Landschap, Goois Natuurreservaat, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer bezoekers op om in het broedseizoen rekening te houden met kwetsbare dieren in natuurgebieden.

Schapenbegrazing

Schapen hebben een belangrijke taak in het natuurbeheer van onze heideterreinen. Door de begrazing wordt voorkomen dat de heide vergrast en uiteindelijk in een bos zal veranderen. Veel heideterreinen van Utrechts Landschap krijgen jaarlijks meermaals bezoek van deze zogenaamde gescheperde kudde. Soms worden ze ook ingezet in het zogenaamde schraalgrasland. De

schaapherder laat de kudde van doorgaans zo'n 250 schapen meestal enkele dagen in een bepaald gebied grazen. Met hulp van een of twee honden trekken ze daarna weer verder.

Heidehaantje

Het heidehaantje is een strogeel kevertje met een zwarte kop en meet slechts 6 mm. In de winter houdt hij zich schuil in de strooisellaag (een laag van plantaardig afval) in heidegebieden. In het voorjaar, als de temperatuur stijgt, komt het kevertje tevoorschijn om een partner te zoeken. Na het leggen van eitjes in vochtig strooisel of mos, zit de taak van het volwassen beestje erop. Gaandeweg de zomer sterven de volwassen diertjes van deze generatie en breekt de levenscyclus voor de nakomelingen aan.

De larven van het heidehaantje doen zich tegoed aan de sappige blaadjes van de heideplanten. Soms worden ook takjes 'geringd', de sapstroom in toplaag van de bast bevat namelijk smakelijke suikers.

Terwijl de larve geniet, crepeert de heide, die in korte tijd bruin kleurt en niet meer zal bloeien. Deze troosteloze boel was eind juli al op veel plaatsen in onze regio zien. Bij normale populaties kan de heide zich goed herstellen van de vraatzucht van de larven, maar in een piekjaar zoals 2022, is dat verdraaid lastig. Daarbij opgeteld de langdurige droogte van afgelopen jaar en de overmatige vergrassing van de heidevelden door de stikstofneerslag is het de vraag of de heide zich in die gebieden voldoende kan herstellen.

Duizendknoop

Het afgelopen jaar is Utrechts Landschap begonnen met het grootschalig bestrijden van populaties Japanse duizendknoop, dankzij financiële steun van de Provincie Utrecht.

Door zijn enorme groeikracht en het gesloten bladerdek concurreert de Japanse Duizendknoop alles weg. Plantensoorten die van nature in Nederland voorkomen, zogenaamde inheemse soorten, krijgen zo geen groeikansen. Er zijn nauwelijks dieren en schimmels die Japanse duizendknoop eten of aantasten. De groei wordt dus niet geremd. De plant heeft ook geen waarde voor vogels, amfibieën en reptielen.

De Japanse duizendknoop, van oorsprong een tuinplant, mocht tot januari 2022 vrij verkocht worden. Door de verwerking van grond met plantenresten kan de plant zich vestigen in natuurgebieden. Daarnaast zorgt de stort van tuinafval in het bos vaak voor de verspreiding van deze plant en andere invasieve exoten.

Door de Japanse duizendknoop terug te dringen en te bestrijden kan de groeilocatie weer gebruikt worden door inheemse planten.

Stikstof

Stikstof (in de vorm van stikstofoxiden en ammoniak) slaat neer op de omgeving, bijvoorbeeld door mest van agrarische bedrijven en door uitstoot van industrie en transportmiddelen.

Te veel en te langdurige uitstoot van stikstof heeft negatieve effecten op de natuur door vermessing en verzuring van de bodem. Als het niet goed gaat met de bodem, dan gaat het ook niet goed met bossen, heiden en stuifzanden. Onder invloed van vooral stikstof en droogte, holt op veel plekken de bodemkwaliteit en daarmee ook de natuur achteruit. Vooral de zandgronden op de Utrechtse Heuvelrug zijn heel gevoelig voor vermessing en verzuring.

Door te veel stikstof nemen bepaalde soorten sterk de overhand. Deze 'stikstofminners', zoals brandnetel, braam en pijpenstrootje, concurreren andere soorten weg. En dat zijn juist (zeldzame) soorten die groeien onder voedselarme omstandigheden. We verliezen daarmee soorten en dat

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.⁸

heeft effect op de biodiversiteit. Dat zien we op het land, maar ook het water wordt door te veel stikstof steeds voedselrijker. Zuurstofproducerende planten verdwijnen, wat tot een dode sloot leidt.

Wij zien in onze heide/stuifzandterreinen natuurlijk vergrassing, maar ook dat het grijs kronkelsteeltje (mos) sterk toeneemt. Dit is een echte stikstofliefhebber, die dikke plakken maakt, waardoor het zand wordt vastgelegd en geen mogelijkheden overlaat voor andere kiemers.

Overall zien we de verbraming snel toenemen, zelfs in onze wilgengrienden. Eiken hebben het moeilijk en verliezen hun levenskracht. Kortom, er is ook in onze terreinen veel aan de hand. Het vraagt extra beheerinspanning om de gevolgen te bestrijden. Helaas is dat bij lange na niet voldoende om de effecten van deze stikstofneerslag het hoofd te bieden. We zetten ons daarom ook onverminderd in om meer ruimte te bieden aan natuur, met het herstel van natuurlijke systemen als uitgangspunt.

Droogte en maatregelen

Helaas moeten we dit jaar ook weer aandacht hebben voor de gevolgen van klimaatverandering. 2022 werd gekenmerkt door lange periodes van extreme droogte en uitzonderlijk hoge temperaturen.

Het is de bezoekers van natuurgebieden wellicht al opgevallen; droogvallende poelen en vijvers, bomen die vroeg in het jaar massaal hun blad laten vallen en zichtbaar last hebben van de droogte en gebrek aan de juiste voeding.

Op landgoed Beerschoten en in het Zeisterbos voert Utrechts Landschap daarom een bijzondere proef uit: rondom de beuken in het bos en in een aantal lanen worden maatregelen uitgevoerd om de bodemstructuur te verbeteren. Zo wordt onder andere gecomposteerd materiaal aangebracht maar ook wordt er proefgewijs gewerkt met bekalking. Dit moet ervoor zorgen dat de bodem beter vocht vasthoudt, het bodemleven toeneemt en er meer voeding voor de oppervlakkig wortelende beuken beschikbaar komt.

Voordat de bodemverbeteraars werden toegepast, zijn op verschillende plekken bodemonsters genomen om te bepalen hoe divers het bodemleven was en welke voedingsstoffen er in de bodem aanwezig zijn. De komende jaren houden we de ontwikkeling van de bomen nauwlettend in de gaten. Bovengronds doen we dat visueel en beoordelen we de boomkroon bijvoorbeeld met een drone. Ondergronds meten we de komende jaren opnieuw het bodemleven en de beschikbare voedingsstoffen. Zo hopen we een link te leggen tussen de vitaliteit van de bomen en de toegepaste bodemverbeteraar.

Door de hoge temperaturen, tot ver in de herfst, blijft het griendhout langer in blad. Uiteindelijk leidt dit tot problemen in het tijdig uitvoeren van het noodzakelijke beheer. Het griendhout wordt normaalgesproken rond oktober afgezet. Omdat de wilgen door de hoge temperaturen zelfs tot ver in november nog in het blad zitten kunnen ze niet geoogst worden.

Stormbos Breeveen

18 juni 2021 is een datum die de inwoners van Leersum niet snel zullen vergeten. Een valwind zorgde voor enorme schade aan huizen, tuinen, straatbomen en infrastructuur. Het herstel is nog altijd gaande. Ook in het bos van Utrechts Landschap, tussen de provinciale weg en het heidegebied. 16 hectare aan bos ging plat. Naar schatting zo'n zes- tot zevenduizend bomen.

Het stormbos is sindsdien door het Utrechts Landschap aangewezen als bosreservaat. Bosreservaten hebben een ecologische functie en een wetenschappelijke functie. De ecologische functie is het bewaren van biodiversiteit die typisch is voor bepaalde bostypes. Bovendien worden er geen beheermaatregelen meer genomen.

Logische functies en beleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.⁹

Met een drone is het stormbos tot in detail in kaart gebracht. Met deze gegevens kunnen we volgen hoe het bos zich de komende tijd gaat ontwikkelen. Er zijn verspreid over het stormbos percelen uitgezet waar we elke paar jaar precies gaan kijken wat er gebeurt: welke vegetatie ontwikkelt zich, welke struiken en bomen komen er op, hoe lang duurt het voordat een dode boom verdwenen is, welke vogels, paddenstoelen en insecten profiteren van dat dode hout?

Het bosreservaat zelf is niet toegankelijk voor publiek, maar er loopt wel een wandelroute langs.

In de overige delen van het bos zijn de wandel- en fietspaden hersteld en is het paardenpad volledig vernieuwd. De routes zijn op vrijdag 1 april officieel geopend door Marjolein van Unen van Stichting Ruiteren & Mennen Utrechtse Heuvelrug.

Stormschade

- In februari 2022 raasden in vier dagen tijd drie stormen over ons land: Dudley, Eunice en Franklin. Storm Eunice staat in de top drie van zwaarste stormen in ruim vijftig jaar. Er werden preventieve maatregelen genomen om risico's te beperken en het reguliere beheerwerk moest opzij gezet worden om schade te ruimen. Op de landgoederen en buitenplaatsen zijn een aantal beeldbepalende bomen omgegaan. Op Hoog Beek & Royen waaide een linde om van mogelijk al 200 jaar oud. Deze krijgt speciale aandacht. Behalve dat er stekken zijn genomen om nazaten op te kweken is het resterende deel weer recht op gezet om de oude dame nieuw leven in te blazen. Van het gevallen hout van de linde zijn boomsnippers gemaakt en aangebracht rond de boom. Tijdens de droge zomer heeft de boom 5000 liter water per week gekregen. Met blijdschap konden we waarnemen dat de boom weer nieuwe uitlopers krijgt! Van het resterende stormhout van de linde worden bedden en muziekdoozjes gemaakt.
- Op de toegangsweg richting Wulperhorst moesten omgewaaide bomen worden verwijderd om toegang voor de ambulance weer mogelijk te maken.
- Op De Breul sneuvelde de grote beuk van zo'n 150 jaar.
- In Renswoude moest in allerijl een uit het kasteelbos omgevallen eik van de Dorpsstraat worden gehaald.
- Ook een van de karakteristieke oude notenbomen in kasteelpark Loenersloot overleefde de storm niet.
- Op Over-Holland is de zichtas zwaar getroffen.
- Het Laantje Zonder Eind in Zeist verkeerde op sommige plekken al in zwaar weer, omdat de laanbomen veel te lijden hebben van de lange, droge zomers. Niet geheel onverwacht zijn ook daar een aantal bomen gesneuveld, net als in het door essentaksterfte aangetaste essenbos op de Niënhof.
- Het kon niet uitblijven dat de vallende bomen ook schade aangericht hebben aan de omgeving, bijvoorbeeld het toegangshek van buitenplaats Molenbosch. In de Blauwe Kamer moest de rolstoelbrug het ontgelden.

De terreinmedewerkers zijn druk in de weer geweest om de stormschade op te ruimen. Daarnaast is een plan gemaakt voor mogelijk nieuwe aanplant. Het stormschadehout wordt zoveel mogelijk gebruikt voor het vervaardigen van palen, planken en terreinmeubilair.

Graslandbeheer

Op steeds meer plekken wordt bij het beheer van graslanden het zogenaamde sinusbeheer toegepast. Per maaibeurt blijft ruim de helft van de vegetatie staan en er wordt gewerkt met slingerende maaipaden, zogenaamde sinuspaden. Deze variëren in ruimte en tijd. Als resultaat

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

ontstaat heel veel variatie in vegetatie maar ook in hoogte, en het moment van bloeien, wat uitermate gunstig is voor de biodiversiteit.

Met name in de graslanden rond Vianen wordt pitrus dominant. Pitrus is een probleem omdat het sterk kan domineren en zo de variatie en botanische waarde bedreigt. Ook wordt het niet gegeten door grazers en biedt het niet de openheid die weidevogels nodig hebben. Om die reden wordt er sterk ingezet op het terugdringen. Dit doen we door langer in het seizoen te maaien en het maaisel af te voeren.

Akkerbeheer

Jaarlijks, zo ook in 2022, wordt Utrechts Landschap door Skal Biocontrole geaudit op ons akkerbeheer. Daarmee tonen wij aan dat het gevoerde akkerbeheer 100% biologisch is. Daarnaast hebben we in 2022 extra inspanning geleverd om het akkerbeheer op een hoger plan te krijgen.

Zo gebruiken we steeds minder vaste stalmest en brengen we compost aan van gecomposteerd maaisel van eigen terreinen. We passen strokenteelt toe op de akkers op de Willem Arntz Hoeve, op Noordhout en op de Laarsenberg.

Bij strokenteelt worden, in tegenstelling tot monocultuur, op een perceel meerdere gewassen in stroken naast elkaar geteeld. De diversiteit aan gewassen gaat hiermee omhoog, en daarmee ook de onder- en bovengrondse biodiversiteit.

Daarnaast hebben we akkers ingericht als zogenaamde 'pleegakkers'. Hierop worden zaden ingezaaid van bedreigde akkerplanten zoals akkerogentroost, glad biggenkruid, korensla en de ernstig bedreigde soort geel viltkruid. De zaden die we hier weer kunnen oogsten vormen een bron voor onze andere akkers. De pleegakkers zijn onder andere te vinden in de natuurgebieden Beerschoten, Houderinge, Wulperhorst en op de Niënhof.

Op verschillende akkers zoals op de Woerd en Lunenburgerwaard is met behulp van vrijwilligersgroepen herik bestreden. De herik verdringt de gewenste akkerkruiden.

Toezicht en handhaving

Sinds de coronapandemie zien we een substantiële stijging van het aantal bezoekers van onze gebieden, gemiddeld met 30-50%. Naast het feit dat het flink drukker is in onze gebieden, zien we ook een flinke toename van bezoekers die niet gewend zijn om in de natuur te verblijven. Deze groep is niet bekend met openstellingsregels, wat veel van medewerkers vraagt in hun ambassadeursrol. De (vrijwillige) boa's (buitengewoon opsporingsambtenaren) van Utrechts Landschap spelen hierin een belangrijke rol.

In 2022 zijn in het jaarplan Toezicht en handhaving van Utrechts Landschap focusgebieden beschreven. Hier plannen de vaste Boswachter Toezicht en Handhaving, boa's, maar ook partnerpartijen (onder andere Regionale Uitvoeringsdienst RUD en politie) acties en in te zetten middelen.

In de focusgebieden werkt de Boswachter T&H nauw samen met de Boswachter Publiek en Boswachter Beheer voor ondersteunende communicatie en voldoende terreinkennis.

Net als voorgaande jaren ligt de nadruk van het toezicht op betreding van rustgebieden, het buiten de wandelpaden lopen en verstoring door (loslopende) honden. In de zomer is er met name overlast van hangjongeren, vooral rondom het water. In de winter vindt de verstoring met name plaats door recreanten die zich na zonsondergang nog in het bos bevinden.

Tegen het einde van het jaar krijgen we, zoals ieder jaar, te maken met het afsteken van vuurwerk in of rond de natuurgebieden. In de wintermaanden wordt Nederland als veilige haven gezien door vele trekvogels; ze rusten en foerageren in zoetwatermeren, waterrijke gebieden en langs rivieren.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Daarnaast zoeken veel dieren juist de relatieve rust van het bos om te foerageren en te schuilen. Onder andere eekhoorns, egels en vleermuizen houden hun winterslaap. Het afsteken van vuurwerk heeft grote impact op deze dieren. Samen met de politie en de toezichthouders van de RUD stellen we alles in het werk om verstoring door het afsteken van vuurwerk te voorkomen.

Om natuurtoezicht effectief te kunnen uitvoeren is samenwerking met verschillende partners essentieel. Binnen de provincie Utrecht is dit georganiseerd binnen het zogenaamde Utrechts Samenwerkingsmodel Natuurtoezicht. Particuliere terreineigenaren en natuurbeherende organisaties bepalen gezamenlijk prioriteiten en stemmen het uit te voeren toezicht met elkaar af. De RUD Utrecht zet binnen het groene toezicht boa's in om de deelnemers hierbij te ondersteunen. Binnen deze samenwerking worden regelmatig gezamenlijke acties opgezet waarbij verschillende partners aanhaken.

Opleiden voor de toekomst

Elk jaar leidt de afdeling Terreinbeheer een of meerdere studenten die een Beroeps Begeleidende Leerweg volgen van de opleiding bos-en natuurbeheer op tot boswachter.

De boswachters van de toekomst werken en leren 4 dagen per week bij Utrechts Landschap en gaan daarnaast 1 dag per week naar school. Hierbij krijgen ze van onze zeer ervaren teamleden alle kneepjes van het vak bijgeleerd. Van het zagen van een boom, het maaien van een stuk schraal grasland tot het vakkundig plaatsen van een chique entree op een landgoed. Naarmate de opleiding vordert, krijgen de leerlingen ook steeds meer taken van de boswachters, zoals het schrijven van een beheerplan of het begeleiden van een groep flexwerkers.

Omdat UL een enorme diversiteit aan terreinen heeft en specialistische werkzaamheden veelal zelf uitvoert, krijgt de leerling een goede indruk van het werkveld. We leiden mensen op voor de toekomst. Deze stromen door naar een aanstelling binnen Utrechts Landschap of richting collega-organisaties. Het is voor ons een noodzakelijke en vooral leuke en dankbare taak om een steentje bij te dragen aan het in stand houden en ontwikkelen van de kennis en kunde in ons vakgebied. In 2022 waren vier leerling-medewerkers actief binnen de afdeling Terreinbeheer.

Kruidentuin Oostbroek

In 2022 bestond landgoed Oostbroek 900 jaar. Twee riddermonniken stichtten een klooster in het moeras ten oosten van Utrecht. De latere abdij was gewijd aan Maria, maar bovenal aan de heilige Laurentius. De kruidentuin op het landgoed wordt door een groep toegewijde vrijwilligers onderhouden.

Ter viering van dit jubileum werd bedacht om een zeepje te maken, gemaakt met kruiden uit de kloostertuin. Omdat het klooster gewijd is aan de heilige Laurentius, kon het kruid laurier niet ontbreken in het nieuwe kloostertuinzeepje.

Schapenscheerfeest Heidestein

Op zaterdag 11 juni werd het schapenscheerfeest op Landgoed Heidestein gehouden. De Drentse heideschape werden door scheerders van hun vacht verlost en deze vachten werden te koop aangeboden. De jonge lammetjes worden volgend jaar pas geschoren.

Voor bezoekers was er, zoals gebruikelijk, van alles te doen en te zien. Zo kon men zien hoe schapenwol gesponnen wordt. Kinderen konden een rondje met de paardenkar, hout zagen, stokken schillen of broodjes bakken. Voor gezinnen was er onder begeleiding van een gids een wandeling langs de vijver.

Klimaatpaviljoen Zeisterbos

Op donderdag 2 juni openden wethouder Wouter Catsburg van de gemeente Zeist, hoogheemraad Constantijn Jansen op de Haar van het waterschap De Stichtse Rijnlanden en Stef Meijs, programmamanager klimaatadaptatie bij de Provincie Utrecht het klimaatpaviljoen op de Boswerf in het Zeisterbos. In samenwerking met de Boswerf en vele andere partners is een unieke plek gecreëerd waar particulieren kunnen zien en ervaren hoe je je huis en tuin kunt aanpassen aan het veranderende klimaat. Utrechts Landschap heeft een groot paneel laten ontwerpen dat het watersysteem rond het Zeisterbos visualiseert.

Project Robuust watersysteem Zeisterbos en Landgoederen

De buitenplaatsen langs de Driebergseweg in Zeist zijn onderdeel van de Stichtse Lustwarande, een unieke gordel van buitenplaatsen aan de flank van de Utrechtse Heuvelrug die zich uitstrekt van De Bilt tot aan Rhenen. Op de buitenplaatsen Pavia en Hoog Beek & Royen zijn de typische Engelse landschapsstijlelementen terug te vinden, zoals de slingerende waterpartijen. Deze werd gevoed vanuit de slingervijver op buitenplaats Pavia, die zelf werd gevoed door de spreng in het Zeisterbos.

De spreng in het Zeisterbos is ruim 250 jaar oud en is al decennia geleden drooggefallen. Het waterpeil in de vijvers zakt in droge periodes onder een kritiek niveau. Door de verdroging is een groot deel van de bomen en planten nu al aangetast of afgestorven. De fauna op de buitenplaats, zoals vlinders en insecten, wordt hierdoor ook bedreigd. Bomen die nu bezwijken onder de verdroging zijn niet meer te redden. Het gevolg hiervan is het verlies van landschappelijke en cultuurhistorische waarden aangezien het veelal gaat om beeldbepalende en eeuwenoude exemplaren. Daarnaast zorgen bomen voor verdamping en verkoeling van de omgeving.

Onderhoud aan de vijvers, spreng en de cultuurhistorische elementen was noodzakelijk. Er kwam een plan om waterpartijen op te schonen, vijverranden en beschoeiing aan te pakken, de vijvers klimaatbestendig in te richten en de cultuurhistorische bruggen en dammen rond de bos- en slingervijvers te restaureren.

Op verschillende plekken zijn de herstelmaatregelen al gerealiseerd en heeft dit tot zichtbare resultaten geleid. Tot onze verrassing kwam er na schoning in delen van de spreng in het Zeisterbos weer kwelwater te staan. Daarnaast zijn de watergangen op Schoonoord, de Breul en Molenbosch aangepakt. De gebouwde waterwerken zijn gerestaureerd en hebben hun functie terug en de uitstraling die daarbij hoort. Verder zijn er binnen het project verschillende duikers en stuwen aangelegd om het waterniveau beter te kunnen controleren. Begin november is gestart met de restauratie van de slingervijver op landgoed Pavia. De werkzaamheden verlopen voorspoedig.

In de omgeving van het projectgebied staan ook een aantal grote gebouwen. Het regenwater dat op de daken valt wordt vaak nog via het riool afgevoerd. Met de eigenaren van de gebouwen in de omgeving is gesproken over de afkoppeling van de hemelwaterafvoer. Dit kan betekenen dat er jaarlijks circa 5500 kubieke meter extra water kan worden benut. Het enthousiasme van de eigenaren om hieraan mee te werken is groot.

Park Vliegbasis Soesterberg

De natuurwaarde op de voormalige Vliegbasis Soesterberg van het Utrechts Landschap blijkt zo hoog te zijn dat het terrein behoort tot de belangrijkste natuureservaten van Nederland. Dit blijkt uit een recent artikel in Entomologische Berichten, een Nederlands vaktijdschrift over insecten. Ecologen onderzochten twaalf jaar lang een groot aantal insectengroepen op de voormalige vliegbasis, waaronder wilde bijen en zweefvliegen, de belangrijkste bestuivers in ons land.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

De natuurkwaliteit van graslanden staat in Nederland zwaar onder druk door vooral de hoge stikstofdepositie. Op de vliegbasis wordt al jarenlang een verschrallingsbeheer gevoerd waar de natuur van profiteert.

Vliegbasis Soesterberg blijkt qua vliegen en angeldragers tot de topnatuur in Nederland te horen. Het aantal waargenomen soorten bijen, spinnendoders en sluipvliegen is het hoogst van alle natuurreservaten in Nederland. Daarnaast blijken zeldzame soorten zeer ruim vertegenwoordigd. Volgens het artikel zijn er drie sluipvliegsoorten die in Nederland alleen gevonden zijn in dit gebied, waarvan *Redtenbacheria insignis* nieuw voor Nederland wordt gemeld. De spinnendoder *Evagetes siculus* werd in het terrein herontdekt voor Nederland

Op de vliegbasis is een kleine dunning uitgevoerd waarbij douglassen zijn geveld en in de eikenopstanden zijn verjongingsvlakken aangebracht.

De wandelpaden over de vliegbasis zijn uitgebreid met een ontsluiting naar de noordelijke kerosineheuvel.

Lunenburgerwaard

Lunenburgerwaard is de uiterwaard van de Nederrijn tussen de Gravenbol en Wijk bij Duurstede. Dankzij een samenwerking tussen Utrechts Landschap, Rijkswaterstaat en de provincie Utrecht heeft de natuur in het gebied meer ruimte gekregen, zowel boven als onder water.

In het afgelopen jaar is hard gewerkt aan verschillende kwaliteitsverbeteringen. Zo is er rivierhout aangebracht, is het ooibos uitgebreid en is er een plas- en moerasgebied aangelegd. Ook is ingezet op de ontwikkeling van de akkers en graslanden in de Lunenburgerwaard.

Diverse graslanden zijn omgevormd naar een grasland met meer bloemen. Hierdoor kan het gebied zich volop ontwikkelen tot een waardevol natuurgebied langs de rivier. Daarmee vormt het een belangrijke schakel in het traject van natuurgebieden van Rhenen tot Wijk bij Duurstede.

Om dit te vieren, hebben schoolkinderen uit Wijk bij Duurstede het gebied symbolisch opgeleverd. Ze hebben ook een zelfgemaakt insectenhotel aan het gebied geschonken.

Het gebied is toegankelijk gemaakt door een wandelroute die start in Wijk bij Duurstede en brengt de wandelaar langs diverse natuur die Lunenburgerwaard rijk is: de schrale graslanden, de bossen en langs de waterpartijen.

Polder Bolgerijen

Polder Bolgerijen is een natuurgebied dat bestaat uit grienden, hooi- en weilanden en populierenbossen. In deze polder zijn ook waarnemingen bekend van de grote modderkruiper, een soort die zich thuisvoelt in extensief beheerde polders met rijkbegroeide sloten. Tijdens een soorteninventarisatie is afgelopen jaar vastgesteld dat in de polder Bolgerijen en de omliggende polders een enorme soorten rijkdom voorkomt van vogels, libellen, vlinders en andere insecten.

Elster Buitenwaarden

Tot voor kort waren de Elster Buitenwaarden nog een landbouwgebied. Drie jaar geleden werd de rijke grond afgegraven. Er bleef schrale zandgrond achter en het waterpeil stond weer tot aan het maaiveld. Vanwege de ligging aan de heuvelrug, kwam er ook kalkrijk kwelwater in het gebied. Dat zorgt voor precies de juiste omstandigheden voor blauwgrasland. Dat zijn graslanden waar bijzondere en kritische planten op groeien.

Voor identificatiedoeleinden

Ooit bestond een groot deel van de Gelderse Vallei, waar de Elster Buitenwaarden onder vallen, uit blauwgraslanden. Bepaalde akkers in de dalen van de stuwwallen waren te nat om het vee op te zetten of te gebruiken voor akkerbouw. Daarom werden deze alleen gebruikt als hooiland.

Elk jaar werden ze weer gemaaid en dat maaisel werd afgevoerd om als hooi of strooisel te gebruiken. Door het afvoeren werd de grond steeds armer. In combinatie met het kalkrijke kwelwater, kwamen hier zeldzame planten op te staan. Dit beheer zetten we nu voort door laat in het jaar te maaien.

Op de arme ondergrond van de Elster Buitenwaarden groeien na drie jaar al zeldzame planten. Zoals kleverige ogentroost, een pionierssoort. En de wespenorchis, een prachtige orchidee. Heel bijzonder is vetblad. Dit kleine vleesetende plantje is heel zeldzaam. Door insecten te vangen kan hij overleven op deze schrale bodem.

Verschillende vogelsoorten weten het gebied inmiddels ook te vinden. Zo komt er de kempfaan, lepelaar, plevier, tureluur voor en komen de vis- en zeearend vaak over om zich hier tegoed te doen aan de hier aanwezige vis en watervogels.

Het gebied is slechts drie jaar geleden opnieuw ingericht en toch komen er nu al soorten voor die in andere gebieden in Nederland juist enorm onder druk staan.

Bomenaanplant Laantje zonder Eind

Utrechts Landschap heeft in 2022 bomen geplant in het Laantje zonder Eind in het Zeisterbos.

Het Laantje zonder Eind is een met bomen omzoomde laan, een oude zichtas in de richting van de 'Lange Jan' in Amersfoort. Het was vroeger onderdeel van het terrein van Slot Zeist en daarmee van grote cultuurhistorische waarde. Het laantje lijkt eindeloos, maar houdt op bij de grens van Soesterberg.

De aangeplante bomen zijn via het project Bomenrijkdom gedoneerd door mensen die een bijzondere band hebben met het Laantje zonder Eind.

Aanplant van bomen

In de afgelopen maanden heeft Utrechts Landschap in meer gebieden gesponsorde bomen aangeplant zoals landgoed Stoutenburg (Amersfoort/Leusden), landgoed Houtringe en landgoed Oostbroek (De Bilt), landgoed Hoog Beek en Royen (Zeist), De Bunsing (Zeist), Zeisterbos (Zeist), het Hoge Land (Maarssen), de Hoge Ginkel (Leersum), Stameren (Maarn) en Moersbergen (Doorn).

Door de droogte van de afgelopen zomer is een deel van het eerder aangeplante bos op Bornia niet aangeslagen.

Beheerbrand Breeveen

Om de vergrassing van het heideterrein op Breeveen terug te dringen heeft Utrechts Landschap een kleinschalige beheerbrand uitgevoerd. Samen met Veiligheidsregio Utrecht en de lokale brandweer wilden we met deze beheermaatregel de heidevegetatie redden van verdringing door grassen. De beheerbrand werd uitgevoerd op drie smalle stroken van in totaal 1,4 hectare.

Stameren

In 2022 is gewerkt aan een uitbreiding van de verbindingszone tussen bos, heide en het ecoduct in Stameren. Voorheen lagen de verschillende biotopen geïsoleerd. In het gebied komen zeldzame planten en dieren voor. Maar de populaties zijn klein en kwetsbaar. Door Stameren en de Zanderij te

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

verbinden met het landgoed Huis te Maarn aan de andere kant van de provinciale weg ontstaat er meer ruimte voor deze soorten.

Moersbergen

Het beheer van Utrechts Landschap op Moersbergen richt zich op de instandhouding van het landgoedkarakter. Afgelopen jaar zijn de lanen verzorgd en zijn oude zichtlijnen weer hersteld. De oude hagen op het landgoed zijn voor een deel ingeboet, dat wil zeggen opnieuw ingeplant op plaatsen waar planten zijn weggevallen.

Zaailingen Over-Holland

Op vrijdag 25 februari is samen met Plant voor Plant gewerkt om zaailingen van bomen te oogsten op de overplaats van Over-Holland in Nieuwersluis. Deze zaailingen krijgen een nieuwe bestemming in het eigen terrein. Zo wordt voorkomen dat de boompjes door de bosmaaier zouden verdwijnen.

Met vereende krachten zijn de zaailingen van onder andere eik, es, vleugelnoot, lijsterbes, hazelaar en ribes variërend in hoogte tot circa twee meter uit de vette klei gegraven. Vervolgens zijn deze herplant op een andere plek in het terrein waar ze welkom zijn. Zo voorkomen we onnodig transport of kosten voor aanschaf van nieuw plantmateriaal. De niet te herplanten zaailingen zijn geschonken aan Plant voor Plant van plantenasiel Stichtse Vecht. Daar zijn ze vanuit de bomenhub gratis uitgedeeld aan belangstellenden.

Bomen aanplant Hooge Land

Het Hooge Land is een bijzondere plek die onderdeel uitmaakt van het beschermde dorpsgezicht van Maarssen. Het is een restant van de 18e-eeuwse parkaanleg van de voormalige buitenplaats Elsenburg. Utrechts Landschap verwierf het Hooge Land in 2020 door een schenking van de heer Spelt.

In 2022 hebben we hier een boomgaard geplant. De bomen zijn via het project Bomenrijkdom gedoneerd door mensen die een bijzondere band hebben met het Hooge Land. De binnenste rij bomen van de boomgaard is in een rechte lijn geplaatst vanaf het toegangshek van het huidige Doornburgh en representeert de verdwenen zichtlijn vanaf het huis tot aan de Duiventil. Dit zijn allemaal kersbomen van het vroegbloeiende ras Burlat. Verder zijn er in de boomgaard nog appel- en perenbomen geplant.

Vijverbos

Vijverbos was in de 19^e eeuw met de omliggende gronden in gebruik als lust- en jachtoord bij Huize Harmelen. Later werd het loofbos omgevormd tot een park in de Engelse landschapsstijl met slingerpaden, een natuurlijk ogende waterpartij, essenhakhout, boomgroepen, grasland en een boomgaard. In 1913 is het eiland ontstaan waarop een huis is gebouwd.

In het Vijverbos zijn vier bruggen, waarvan twee met brugleuningen. De afgelopen jaren ging de kwaliteit langzaam achteruit en zijn er slechte planken vervangen. Met het oog op de veiligheid van bezoekers heeft Utrechts Landschap de bruggen nu vervangen. De nieuwe bruggen zijn van eikenhout. Dit natuurlijke materiaal past het beste in het karakter van het bospark.

Het vervangen van de bruggen is een onderdeel van een groter herstelproject in het Vijverbos. Sinds afgelopen jaar zijn er diverse werkzaamheden gaande, waaronder het afzetten van hakhout.

Hierdoor krijgt de keverorchis licht en ruimte om zich in het gebied te kunnen verspreiden. Daarnaast zijn zieke en aangetaste bomen geruimd en paden hersteld.

Voor identificatiedoelinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Hooge Kampse Plas

Na tien jaar werk is de Hooge Kampse Plas in Groenekan klaar. De afgelopen jaren is de plas omgevormd tot een mooi natuurgebied. Op donderdag 13 oktober werd de voltooiing van het werk gevierd met betrokken partijen en omwonenden.

De Hooge Kampse Plas is een belangrijke natuurschakel: het verbindt het Kromme Rijngebied (via Voordorpse Polder) met de Utrechtse Heuvelrug (via Beukenburg) en het Veenweidegebied (via het Noorderpark).

Elk voorjaar vliegen oeverzwaluwen vanuit Afrika naar de Hooge Kampse Plas. Boven het water jagen ze op insecten. In 2022 is de oeverzwaluwwand weer hersteld zodat de zwaluwen hier hun eieren kunnen uitbroeden. Ondanks deze zorg en inspanning hebben we moeten vaststellen dat het aantal succesvolle broedparen terugloopt.

Polder Voordorp

De Polder Voordorp ligt in de gemeente De Bilt tussen de dorpskernen De Bilt en Groenekan. De polder is een natuurgebied dat bestaat uit langgerekte graslandpercelen gescheiden door slootjes. Een perceel van 3,5 hectare is eigendom van Utrechts Landschap. De watergangen in dit gebied zijn het afgelopen jaar geschoond.

Blikkenburg

Het natuurgebied Blikkenburg bestaat uit moeras, poelen, oude hakhoutbosjes, een populierenbos en een nat schraalgrasland. In dit kwelgebied zijn onder andere de waterviolier en kamsalamander te vinden. Om de poelen in goede conditie te houden zijn deze het afgelopen jaar geschoond.

Daarnaast is overgegaan tot de bestrijding van de hier voorkomende reuzenspringbalsemien. Het probleem is dat deze plant zich makkelijk vermeerderd en ook nog eens heel hoog wordt, en daarmee inheemse planten verdrukt. Het is dus een invasieve plant. De aanpak is succesvol. Zo'n 95% van de populatie reuzenspringbalsemien is verdwenen.

Stoutenburg

De sloten op het landgoed Stoutenburg zijn afgelopen jaar met de hulp van vrijwilligers weer handmatig ontdaan van tak en blad. Daarnaast is de parkeerplaats geherstructureerd.

De 8 jaar geleden aangeplante bomen op het landgoed hebben ondanks het extra water geven door de hete en droge zomer schade opgelopen.

De Paltz

Eind 19^e eeuw is op het landgoed De Paltz een doolhof met kluizenaarsgrot aangelegd, in opdracht van de toenmalige eigenaar Louis Rutgers van Rozenburg. Samen vormen ze een zogeheten 'folly'. In de 18^e en 19^e eeuw werden er in landschapsparken wel vaker folly's gebouwd: gebouwtjes of objecten ter verfraaiing, ter verwondering, ter vermaak en soms ter overdenking. Utrechts Landschap heeft in 2017 het doolhof opnieuw ingeplant. Dit doolhof is afgelopen jaar waar nodig bijgeplant en bemest. Om de aanplant van voldoende water te voorzien is een druppelinstallatie aangelegd.

Een van de fraaie delen van het landgoed is de oude zandafgraving, die grenst aan het voormalige militaire Vliegveld Soesterberg. In deze vallei zijn mooie hoogteverschillen. De droogte heeft er in dit deel van het landgoed voor gezorgd dat delen tijdens zware regenbuien zijn weggespoeld. Utrechts Landschap heeft de paden het afgelopen jaar hersteld.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

De Breul

Sinds 1993 is landgoed De Breul eigendom van Utrechts Landschap. De door J.D. Zocher aangelegde tuin is in de loop der tijd weinig aangepast, waardoor het veel van zijn vroegere karakter heeft behouden. De slingervijver is geschoond en paden zijn opgeknapt.

Oostbroek

Over landgoed Oostbroek voeren mooi aangelegde slingerpaden. In de loop van de jaren is de halfverharding deels begroeid geraakt met mos en onkruid. Er is een pilot uitgevoerd met een apparaat, de Vegaway. Deze is ontworpen om de halfverharding los te halen en het onkruid eruit te zeven. De pilot is succesvol en de werkwijze zal op meer paden toegepast gaan worden. Ook zijn er op het landgoed fruitbomen aangeplant.

Kasteelbos Renswoude

De waterpartijen in het Kasteelbos Renswoude, waaronder het Grand Canal, zijn naast mooi ook essentieel voor de waterhuishouding rond het kasteel. Om te voorkomen dat het fundament van het kasteel droogvalt, zijn er waterinlaten aangebracht. De knuppelbrug over de waterpartij is hersteld met hout uit het eigen bos.

Juliusput

De plas Juliusput is ontstaan door de zandwinning voor de aanleg van de naastgelegen A1. De Juliusput is diep: zo'n 16 meter. De vooroever is opgeschoond en hersteld. Op het omliggende terrein is een boomgaard aangelegd.

Hoge Ginkel

Het bosbeheer van Utrechts Landschap op de Hoge Ginkel is erop gericht om de oude monoculturen geleidelijk om te vormen tot een gevarieerder bos met meer inheemse soorten en een hogere biodiversiteit. Een belangrijk onderdeel van bosbeheer is de bosdunning. Bij een dunning worden bepaalde bomen weggehaald zodat andere bomen meer ruimte krijgen. Bij de dunning op Hoge Ginkel zijn met name douglas en lariks verwijderd.

Amerongse bos

Het Amerongse Bos is een van de oudste bossen op de Utrechtse Heuvelrug. Het ligt op de 69 meter hoge Amerongse Berg: het hoogste punt van de Utrechtse Heuvelrug. De lanen in het bos zijn oud en bestaan voor een groot deel uit veterane bomen, bomen in de laatste levensfase. Deze bomen vragen extra zorg en aandacht om ze zo lang mogelijk gezond te houden. Omdat sommige bomen een risico vormen door rot of aantasting is er een lanenplan opgesteld voor het Amerongse bos. In het plan is per laan vastgesteld hoe het beheer en onderhoud wordt uitgevoerd en op welke plaatsen wordt overgegaan op herplanten.

Amerongse Bovenpolder

Een groot deel van de Amerongse Bovenpolder bestaat uit kwelmoeras. Dit moeras wordt gevoed door schoon grondwater (kwel), afkomstig van de Utrechtse Heuvelrug. In de poelen komen naast bijzondere amfibieën ook ongewenste exoten voor. Op 11 september is in samenwerking met RAVON Utrecht een inventarisatie uitgevoerd in de Amerongse Bovenpolder.

Er werden in totaal elf vissoorten aangetroffen, waarbij de blauwband één van de dominante soorten was. De blauwband is een invasieve exoot en eet kuit en vislarven van inheemse vissen en concurreert om voedsel met onder andere karperachtigen. Door zijn aanwezigheid hebben andere soorten minder voortplantingssucces, zoals riviergrondel, blankvoorn en vetje. De blauwband draagt verder een aantal gevaarlijke parasieten, waar de soort zelf geen last van heeft. Vervolgonderzoek moet uitwijzen of de blauwband ook in de Amerongse Bovenpolder een negatieve invloed heeft op de overige vissen.

Het hellingbos op de Amerongse Bovenpolder is een oude boskern. De unieke mix van inheemse bomen wordt bedreigd door de explosieve groei en verspreiding van bijvoorbeeld de esdoorn. Samen met de vrijwilligersgroep is deze oude boskern opgeschoond van deze exoot.

Langs het wandelpad bevinden zich de resten van een galg ('t Gerecht), die hier tussen 1350 en 1800 moet hebben gestaan. Volgens de overlevering is in 1687 hier iemand opgehangen. De galgplaats is vrij gemaakt van begroeiing en weer zichtbaar gemaakt.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

PROJECTEN BELEID EN PLANVORMING

Lizard Lane

In 2020 en 2021 werd de officiële opening van de Lizard Lane (een heidecorridor gerealiseerd tussen Vliegbasis Soesterberg, waterwinlocatie Soestduinen en de Vlasakkers) vanwege corona geannuleerd. In dit project heeft Utrechts Landschap samen gewerkt met Vitens, TenneT, gemeente Soest, Netjes Beheer, een particuliere eigenaar, provincie Utrecht, Rijksvastgoedbedrijf, Vlinderstichting om een ecologische verbinding van 2700 meter lang, 50 meter breed op 11,4 hectare met twee faunatunnels te realiseren. Om het natuursucces alsnog te vieren werden in oktober 2022 tijdens de Beleefweek van het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug een bestuurlijke wandeling en twee publiekswandelingen georganiseerd.

Laarsenberg

In 2022 is een start gemaakt met het project Laarsenberg om de biodiversiteit in het akkercomplex te verhogen, met name akker- en struweelvogels, insecten en kleine zoogdieren. We willen dit bereiken door een overgangszone tussen het bos en de akkers en door meer rust op de akkers te creëren. Hiervoor planten we meidoornhagen, om wandelaars en honden uit de akkers te weren. Soorten als de patrijs, geelgors, gele kwikstaart, kwartel en veldleeuwerik krijgen dan de kans terug te keren en in aantallen toe te nemen. Omdat medewerking van andere eigenaren op de Laarsenberg van belang is, zijn verkennende gesprekken gevoerd in het najaar van 2022.

Lunenburgerwaard

In 2022 is in natuurgebied Lunenburgerwaard 60 hectare natuur ingericht. Zo is er rivierhout aangebracht, is het ooibos uitgebreid en is er een plas- en moerasgebied aangelegd. Deze maatregelen hebben ervoor gezorgd dat het gebied nu voldoet aan de voorwaarden van het Europees Netwerk van beschermde gebieden. Hierdoor kan het gebied zich volop ontwikkelen tot een waardevol natuurgebied langs de rivier. Daarmee vormt het een belangrijke schakel in het traject van natuurgebieden van Rhenen tot Wijk bij Duurstede. Om dit te vieren, hebben schoolkinderen uit Wijk bij Duurstede het gebied op 9 juni symbolisch opgeleverd. Daarbij schonken ze een zelfgemaakt insectenhotel aan het gebied.

Natuur- en landschapsvisies

Op initiatief van Utrechts Landschap zijn de samenwerkende Utrechtse natuurorganisaties gestart met het opstellen van de 'Natuurvisie 2050 – Utrecht'. In de Natuurvisie, die in 2023 verschijnt, wordt een toekomstbeeld voor de Utrechtse natuur geschetst, gebaseerd op landschapsecologisch systeemherstel. De visie dient als inspirerend document voor natuuropgaven, die gekoppeld kunnen worden aan andere opgaven als bodemdaling en waterbeheer: meeliften met natuurlijke processen.

Voor het veenlandschap heeft de Coalitie Natuurlijke Klimaatbuffers (waarin LandschappenNL participeert) de *Visie klimaatbestendige veenlandschappen* opgesteld. Ook hierin wordt gepleit om veel meer van natuurlijke oplossingen uit te gaan om de klimaatopgave in veengebieden te tackelen. Sleutelfactor is het meer en beter vasthouden van water op landschapsschaal.

Voor identificatiedoelinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Burgerinitiatieven Geopark en Kromme Rijnkorridor

Utrechts Landschap steunt de burgerinitiatieven Geopark en Kromme Rijnkorridor. Dat doen we door inhoudelijk en communicatief input te leveren en te adviseren over vervolgstappen.

De Kromme Rijnkorridor ligt in en tussen de gemeenten Bunnik, Utrecht, De Bilt, Zeist en Utrechtse Heuvelrug. De Kromme Rijnkorridor met zijn verscheidenheid aan bodemsoorten en kwelwater is in de ogen van het burgerinitiatief een cruciale en ontbrekende schakel om de natuur en biodiversiteit te herstellen tussen drie NNN-gebieden (Langbroekerwetering, Utrechtse Heuvelrug en Vechtplassengebied) en daarmee in de hele regio. Daarnaast is de Kromme Rijn als inundatierivier een belangrijk element van het UNESCO-werelderfgoed Nieuwe Hollandse Waterlinie. De Werkgroep Kromme Rijnkorridor heeft een visie gemaakt voor een duurzame groenbuffer vol natuur, biodiversiteit, kringlooplandbouw en recreatie (die de natuur niet belast) te midden van groeiende verstedelijking rond Utrecht.

Belangenbehartiging

Samenwerking Groene Planologie

Ook dit jaar hebben Natuur en Milieufederatie Utrecht, Natuurmonumenten en Utrechts Landschap (de 'Oostbroekorganisaties') weer geïnvesteerd in het kritisch kunnen volgen van ruimtelijke ontwikkelingen op (vooral) lokaal niveau. Vanuit deze samenwerking reageren we - indien nodig - op ruimtelijke plannen die natuur, landschap en erfgoedbelangen raken. Ook kunnen lokale natuur/milieugroepen en bewonersgroepen advies krijgen hoe te reageren op plannen in hun gemeente. Daarnaast reageert en participeert Utrechts Landschap afzonderlijk op lokale planinitiatieven of in samenwerking met lokale natuur- en bewonersgroepen.

2022:

Een selectie van ruimtelijke plannen waarop (gezamenlijk of afzonderlijk door Utrechts Landschap) is gereageerd:

- Woningbouw Stoutenburg-Noord (alleen Utrechts Landschap)
- Vergunningen vluchten met paramotors nabij Landgoed Vollenhoven en Oostbroek (alleen Utrechts Landschap)
- Vergunningen muziekfestivals in de Middelwaard (Vijfheerenlanden) (alleen Utrechts Landschap)
- Akkie Stomphorst (alleen Utrechts Landschap)
- Beschrijving Wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN (Oostbroek)
- De Paltz (alleen Utrechts Landschap)
- Visie recreatie en toerisme VHL (alleen Utrechts Landschap)
- Dijkversterking SAFE (Streefkerk, Ameide, Fort Everdingen) (alleen Utrechts Landschap)
- KNVB (Oostbroek)
- Paleis Soestdijk (Oostbroek)
- Verwelius (Oostbroek)

Bij het bestemmingsplan Paleis Soestdijk hebben we ons gevoegd bij het beroep van Natuurmonumenten en de Natuur en Milieufederatie Utrecht. We vinden dat het NNN door de plannen ernstig wordt aangetast en de compensatie die daar tegenover staat zwaar onvoldoende. Het plan is de grootste aantasting van het Natuurnetwerk in de provincie sinds jaren.

Ons voornaamste bezwaar met betrekking tot het woningbouwplan van ~~Verwelius~~ **Verwelius** is dat de rode contour, én in het NNN wordt gebouwd, in een dynamische zone, waar natuur onder druk

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

staat door de invloed van allerlei direct aangrenzende functies. Uiteindelijk heeft de gemeenteraad het bestemmingsplan niet vastgesteld.

In zowel de plannen voor Paleis Soestdijk als de plannen voor Verwelius wordt voor het eerst gebruik gemaakt van een nieuw provinciaal beleidsinstrument, de zogenaamde 'meerwaardebenadering'. Met dit instrument wordt een uitzondering gemaakt op het standaard verbod op plannen die het NNN aantasten. Wij vinden dat er op een verkeerde manier invulling wordt gegeven aan de meerwaardebenadering: het levert geen meerwaarde op voor de natuur, maar wordt vooral gebruikt om economische ontwikkelingen mogelijk te maken. Omdat we denken dat de meerwaardebenadering in de toekomst veel vaker gebruikt zal worden, vrezen we precedentwerking wanneer de meerwaardebenadering zo eenvoudig kan worden toegepast.

Ook hebben we de muziekfestivals die plaatsvonden in de Middelwaard, gemeente Vijfheerenlanden kritisch gevolgd. Omdat deze festivals in het NNN plaatsvonden, waaronder een goed ontwikkelde stroomdalgraslandvegetatie, en in het broedseizoen, en er niet goed getoetst was aan het provinciale beleid ter bescherming van het NNN, zijn we in beroep gegaan. Ondanks dat de festivals al hebben plaatsgevonden, zijn onze bezwaren gegrond verklaard en de besluiten herroepen. Dat betekent dat volgend jaar niet vanzelfsprekend de festivals opnieuw worden gehouden op deze locatie. In ieder geval komen er geen festivals meer in het stroomdalgrasland. Mogelijk wordt ook het broedseizoen verboden. Of het recreatieterrein van de gemeente, dat formeel niet tot het NNN hoort, wordt uitgesloten van festivals moeten we afwachten.

Groen Groeit Mee

Op 7 februari 2022 ondertekenden bijna veertig betrokken overheden, natuurorganisaties en andere partners het Groen Groeit Mee Pact. De provincie Utrecht is initiatiefnemer van dit programma, dat zich erop richt om bij alle ruimtelijke plannen en gebiedsontwikkelingen, de ontwikkeling van (recreatief) groen en water evenwichtig en volwaardig mee te laten groeien. Er is een grote behoefte aan (recreatief) groen en tevens is er de noodzaak om bestaande natuurgebieden in de stedelijke invloedssfeer te ontlasten qua recreatiedruk. Bij meer woningbouw, hoort meer 'groen': een logisch principe.

Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug

Utrechts Landschap was betrokken bij het programmaoverleg en (de voorloper van) het Heuvelrugoverleg van het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug (NPUH). Daarnaast was Utrechts Landschap deelnemer van de werkgroep 'inhoud' die een voorstudie uitvoerde naar de onderwerpen waarop de NPUH-deelnemers de komende jaren samenwerken ten behoeve van natuur, cultuur en erfgoed. Ook dacht Utrechts Landschap mee over de parameters voor de Heuvelrugmonitor, een NPUH-project dat inzicht wil geven in de stand van zaken van erfgoed, landschap, natuur en recreatie op de Heuvelrug.

Blauwe agenda Heuvelrug

NPUH, provincie Utrecht, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, waterschap Vallei & Veluwe, Vitens, de Utrechtse gemeenten en terreineigenaren sloegen in 2019 hun handen ineen voor een blauwe agenda voor de Heuvelrug. De Heuvelrug staat voor een groot aantal wateruitdagingen. Doel van de samenwerkingsagenda is om het watersysteem van de Heuvelrug robuust en toekomstbestendig te krijgen. Hiervoor is in 2022 het 'Ambitiedocument Blauwe Agenda Utrechtse Heuvelrug' vastgesteld. In dit document zijn bouwstenen beschreven die moeten leiden tot een robuust en toekomstbestendig watersysteem dat alle huidige functies (landbouw, natuur, drinkwaterwinning en het stedelijk gebied), ook in de toekomst, van voldoende water kan voorzien, en waarbij rekening is geboden met de effecten van klimaatverandering. In 2023 worden de verschillende bouwstenen verder uitgewerkt.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Stikstof

Hoe stikstofgevoelig is de Utrechtse Heuvelrug?

Inmiddels is er veel bekend over de negatieve effecten van stikstof op de natuur en bodem in de Europees beschermde Natura2000-gebieden, waaronder de Veluwe. Maar hoe zit dat in andere natuurgebieden, zoals de Utrechtse Heuvelrug? Terreinbeheerders zien dat ook hier het nodige aan de hand is, waaronder vergrassing van heide, sterfte van eiken en plakkaatvorming door ‘tankmos’ in stuifzandgebieden.

Utrechts Landschap heeft het Kennisnetwerk Ontwikkeling en Beheer Natuurkwaliteit (OBN) gevraagd te onderzoeken of de kennis over de Veluwe ook bruikbaar is voor de Utrechtse Heuvelrug. Conclusie is dat het zeer waarschijnlijk is dat de negatieve effecten van stikstof op de Veluwe ook spelen op de Heuvelrug, want de geomorfologie, bodems, vegetatietypen en stikstofbelasting zijn (deels) vergelijkbaar. In het rapport wordt tevens een aantal beheermaatregelen besproken die zich erop richten om de negatieve effecten van stikstof te mitigeren.

Een belangrijke aanbeveling is om een Heuvelrugbreed meetnet in te stellen voor de bodemkwaliteit: meten is weten!

Op 5 december werd het rapport overhandigd aan Gijs de Kruif, directeur-bestuurder van het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. Daarmee brachten we het ook onder de aandacht van een groot aantal Nationaal Park betrokkenen en provinciale ambtenaren die met stikstof& natuur bezig zijn. Het OBN rapport [Stikstofgevoeligheid en maatregelen op de Utrechtse heuvelrug vergeleken met de Veluwe](#) is gepubliceerd op www.natuurkennis.nl.

West

Het westelijke veenweidegebied omvat een groot deel van de provincie. Het is een gebied met een complexe problematiek: bodemdaling, klimaatdoelen, waterbeheer, natuuropgave en niet te vergeten stikstof. Onze beleidsmedewerker west behartigt de belangen van natuur en landschap en participeert in de gebiedsprocessen, zoals het uitvoeringsprogramma Utrechtse Veenweiden van de provincie, de Gebiedsgerichte Aanpak Landelijk Gebied en de uitvoeringsstrategie Landelijk Gebied.

Monitoring 2022

Om te zien hoe de natuur zich ontwikkelt, vinden in onze gebieden regelmatig onderzoeken, tellingen en inventarisaties van planten en dieren plaats. Een greep:

Bornia Kleiduivenschietbaan

Op het landgoed Bornia lag tussen 1959 en 1996 een kleiduivenschietbaan. De achtergebleven hagelkorrels hebben voor bodemverontreiniging met lood gezorgd. In 2016 bleek uit onderzoek dat de concentraties dusdanig hoog waren dat er verhoogd risico was voor de volksgezondheid van met name jonge kinderen. Hierop is de bodem van het gebied in 2017-2018 gesaneerd. Voorafgaand aan de sanering vond een ecologisch onderzoek plaats naar beschermde soorten. Dit jaar is een herhalingsonderzoek uitgevoerd.

Uit het onderzoek blijkt dat een aantal soorten zich al weer in het open gebied gevestigd hebben, zoals de roodborsttapuit en boomleeuwrik, maar ook de bonte vliegenvanger, boompieper, gekraagde roodstaart en grote lijster. De laatste vier soorten hebben hun territoria vooral op de overgang van bos naar open veld.

Omdat het gesaneerde gebied direct grenst aan reeds bestaand heideterrein, vindt een snelle kolonisatie plaats vanuit de heide. Dit is goed te zien aan de vegetatie met al veel verschillende nectarplanten en de bijbehorende bijen- en hommelse soorten. De eerste Rode Lijstsoorten zijn al gezien, bijvoorbeeld de grote roetbij en de weidemaskerbij, die z'n voedsel zoekt op zandduinen.

Voor identificatiedoelinden

OTG B.V.
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Tegelijkertijd is nog veel kaal zand aanwezig, dat weer z'n eigen soorten aantrekt, zoals de bleekvlekweesp bij.

Laarsenberg

De Laarsenberg ligt op de relatief flauwe noordhelling van de uitloper van de Utrechtse Heuvelrug. Het gebied is vooral tijdens de laatste ijstijd gevormd met grofzandige smeltwaterafzettingen en – wat lager op de helling – fijnzandige dekzanden. Deze gronden zijn al vanaf het begin van de Middeleeuwen in gebruik als akkerland. Om erosie (van de bodem) op de steilere hellingen te voorkomen werden parallel aan de helling graften aangelegd, als één van de weinige locaties buiten Limburg. Zo ontstond een terrassenlandschap waarbij de terrasranden – de graften – beplant werden met meidoorn en andere stekelstruiken. Dit zorgde dat de grond niet wegspoelde en dat vee of herten de akkers niet op konden.

Op deze akkers komt van oudsher een zeer bijzondere en authentieke akkerflora en -fauna voor, maar door intensivering van de landbouw is het landschap verarmd. Volgend jaar is een revitalisatieproject gepland om de biodiversiteit op het akkercomplex en de directe omgeving te herstellen. Voorafgaand hieraan heeft dit jaar een inventarisatie van broedvogels, akkerflora en insecten plaatsgevonden. Hieruit blijkt dat zeker een deel van de Rode lijstsoorten nog steeds in beperkte aantallen aanwezig zijn, zoals akkerandorno, bolderik, korensla en slofhak. Ook is een aantal reeds verdwenen geachte broedvogels aangetroffen, zoals de groene specht. Bovendien zijn een aantal typische bosvogels (langs de rand van het akkercomplex) waargenomen zoals appelvink, boomklever, boomleeuwerik, boompieper en bosuil.

Oostbroek

In 2022 heeft Flora & Fauna Expert het gehele landgoed Oostbroek onderzocht op broedvogels, dagvlinders, libellen, hommels & bijen, sprinkhanen en flora. Hierbij zijn onder andere drie ringslangen aangetroffen, twee ten noorden van de A28, de derde langs de Zeister Grift aan de oostzijde van het landgoed. Het landgoedbos is nog steeds van bijzondere waarde voor holenbroeders waaronder groene specht, bosuil, kleine en grote bonte specht, maar ook appelvink en goudvink. Soorten die in 2009 verdwenen leken, blijken zich toch in kleine aantallen te handhaven, zoals fluiter, gekraagde roodstaart, grote lijster en de spotvogel. Hoewel de weidevogels het erg slecht doen, waren er toch vier territoria van de kievit in de weilanden ten noorden van de A28.

Op Landgoed Oostbroek en in de directe omgeving zijn de afgelopen 10 jaar zes broedhopen voor de ringslang aangelegd. Deze worden jaarlijks onderhouden en onderzocht op eieren door de Natuurwerkgroep van de Niënhof. Niet iedere broedhoop is even succesvol, maar jaarlijks worden in totaal honderden eieren van de ringslang aangetroffen. Een teken dat het de soort wel bevalt.

Park Vliegbasis Soesterberg

De medewerkers van EIS Kenniscentrum Insecten hebben dit jaar onderzoek gedaan naar het voorkomen van de kommavlinder op de voormalige vliegbasis. Uit het onderzoek blijkt dat er tenminste 300 individuen aanwezig zijn en vermoedelijk nog meer. Dit betekent dat zo'n 10% van de landelijke populatie op de Vliegbasis voorkomt. Daarmee is de populatie kommavlinders op Park Vliegbasis Soesterberg van nationale betekenis. De kommavlinder haalt haar hoogste dichtheden in het zuidwestelijke deel van de landingsbaan, een gebied dat gekenmerkt wordt door kort gras en lage struikheide. Waar de struikheide belangrijk is als nectarplant, zijn de grassen voedselplanten voor de rupsen. Het is met name het mozaïek aan heide en grassen dat Park Vliegbasis Soesterberg zo geschikt maakt voor de kommavlinder.

Voor identificatie doeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

De natuurwaarden op Park Vliegbasis Soesterberg blijken zo hoog dat het reservaat behoort tot de belangrijkste natuurreservaten van ons land. 12 jaar onderzoek naar een groot aantal insectengroepen is vergeleken met 660 reservaten van Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en de provinciale landschappen. Hieruit blijkt dat Park Vliegbasis Soesterberg de grootste diversiteit aan wilde bijen (149 soorten) heeft van alle natuurreservaten in ons land. Hiervan staan 29 soorten op de landelijke Rode lijst. Wat zweefvliegen betreft behoort de vliegbasis tot de top drie van belangrijkste natuurreservaten in ons land. De grootste rijkdom wordt gevonden in de graslanden op de basis. Drie soorten sluipvliegen zijn in ons land uitsluitend op de vliegbasis gevonden. Voor spinnendoders, een groep wespen, is de vliegbasis veruit het belangrijkste reservaat in ons land. Eerder werd al duidelijk dat Park Vliegbasis Soesterberg van groot belang is voor broedvogels (veldleeuwerik) en dagvlinders (kommavlinder). De voormalige vliegbasis herbergt dus topnatuur.

Monitoring door vrijwilligers

Eind deze zomer zijn Plantage Willem III en de Blauwe Kamer te zien geweest in de BNNVARA natuurserie Vroege Vogels op NPO. Er werd aandacht besteed aan de resultaten van de broedvogelkarteringen door de superenthousiaste vrijwilligers van de KNNV Wageningen. Geweldig waren de shots van de grauwe klauwier en de roepende nachtzwaluw op Plantage Willem III, maar zeker zo bijzonder zijn de vier territoria van de spotvogel en tien territoria van de gekraagde roodstaart aldaar.

In de Blauwe Kamer hadden de mensen van Vroege Vogels het geluk een visarend met prooi te zien. In het gebied zijn nog steeds flinke kolonies aalscholvers, blauwe reigers en lepelaars aanwezig, al lijkt het erop dat de kolonie blauwe reigers een afsplitsing iets verderop heeft. In de grootste kolonie heeft bovendien een bijzondere soort gebroed, namelijk de kwak, die vooral 's nachts jaagt.

Bijzondere waarnemingen

- In Nederland zijn de zeearend en slangenarend al weer enkele jaren terug van weggeweest, maar afgelopen jaar zijn deze bijzondere grote roofvogels ook in de terreinen van het Utrechts Landschap waargenomen. Beide soorten, vaak vooral jonge dieren, zijn regelmatig zwervend gezien boven de uiterwaarden van Neder-Rijn en Lek. De zeearend is eveneens waargenomen boven Landgoed Oostbroek, de net heringerichte Hoogekampse Plas en Park Vliegbasis Soesterberg. Broedgevallen in onze terreinen zijn nog niet aangetoond.
- In de Everdinger Waarden pleisterde van 4 tot 7 mei een Amerikaanse goudplevier, waarschijnlijk verdwaald. Hij is al snel opgemerkt, vervolgens kwamen er hordes vogelaars op af: de vogel is door 254 mensen gemeld op waarneming.nl. Een andere bijzondere waarneming in dit gebied was een draaihals in april en september. Waarschijnlijk was de vogel in april op doortrek naar het broedgebied, en in september op weg naar het overwinteringsgebied ten zuiden van de Sahara. Ook de Argusvlinder deed het dit jaar opvallend goed in de Everdinger Waarden. Het is één van de dagvlindersoorten die de laatste 10 jaar sterk in aantal is achteruit gegaan.
- De draaihals is ook weer een aantal keer gezien op Park Vliegbasis Soesterberg. Van deze bijzondere specht is wel bekend dat hij op de vliegbasis broedt.
- De Blauwe Kamer wordt steeds vaker bezocht door bijzondere soorten vogels. Zo verblijft een groepje koereigers zo'n beetje permanent in het gebied, maar er zijn nog geen broedgevallen bekend. En gedurende het voorjaar hebben zeldzame soorten als de zwarte ooievaar, woudaap, wak en een steppenkiekendief het gebied aangedaan. Het steeds

Voor identificatie doeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

warmer wordende weer leidt ertoe dat zuidelijke soorten vaker Nederland, en onze gebieden, aandoen.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

BEHEERPLANNEN EN KWALITEITSTOETSEN

Eens per 6 jaar toetsen we of de natuurdoelen uit onze beheerplannen gerealiseerd (kunnen) worden. Anders gezegd: hebben het gevoerde beheer en de inrichtingsmaatregelen het beoogd effect? Deze kwaliteitstoets geeft inzicht in de ontwikkelingen van een natuurgebied en de aanwezige natuurtypen en laat zien of het beheer kan worden voortgezet of moet worden bijgesteld. Het is tevens mogelijk dat de doelen aangepast moeten worden. De kwaliteitstoets resulteert in een nieuw beheerplan.

Deze toetsing doen we samen met externe deskundigen. Deze kennisuitwisseling is een belangrijk nevensdoel en helpt ons het beheer van onze natuurgebieden verder te optimaliseren.

In 2022 hebben we het beheer van zeven gebieden geëvalueerd: Beukenburg, Sandwijk, Moersbergen, Hoog Moersbergen, Stameren, Zanderij Maarn en De Pol.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

PROJECTEN

Natuurontwikkeling Lunenburgerwaard en Gravenbol

Medio 2022 zijn werkzaamheden afgerond om de natuur in de Lunenburgerwaard en op Gravenbol verder te versterken. Een belangrijke stap voor dit Natura 2000-gebied.

Door moeraszones, oobos en natuurvriendelijke oevers aan te leggen en langs de oevers rivierhout te plaatsen, wordt er gewerkt aan de ontwikkeling van riviernatuur. Natuurliefhebbers kunnen straks genieten van het gebied via een nieuwe wandelroute vanaf Wijk bij Duurstede door het westelijk deel van het gebied.

Het project vindt plaats in opdracht van de provincie Utrecht en in samenwerking met Rijkswaterstaat, Utrechts Landschap, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden en de gemeente Wijk bij Duurstede. Utrechts Landschap heeft in 2020 samen met K3 de naastgelegen Sandenburgerwaard heringericht. Eerder zijn al de Palmerswaard en de Elster Buitenwaarden heringericht. Alles met als doel om te komen tot een gezond functionerend rivierecosysteem.

Opstart projecten

2022 stond in het teken van de opstart van nieuwe projecten gericht op de verbetering van natuurkwaliteit. Voordat in het veld daadwerkelijk de spreekwoordelijke schop de grond in gaat worden eerst de potenties van een gebied onderzocht, doelen beschreven, een inrichtingsplan opgesteld en vergunningen en subsidies aangevraagd. In 2021 is dit proces voor twee gebieden gestart: De Lage Grond bij Zeist en De Zwarte Goor op landgoed Stoutenburg. In 2022 is ook de planvorming voor de Amerongse Bovenpolder en het kwelmoeras op Blikkenburg gestart. Al deze projecten delen dat we gebruik willen maken van de potenties van het schone grondwater in deze laaggelegen gebieden. Door de invloed van grondwater in het maaiveld te vergroten ontstaan er prachtige kansen voor zeldzame natte schraallanden, rijk aan orchideeën en moerassen. We streven ernaar dat de uitvoer op De Lage Grond en Zwarte Goor in 2023 wordt gestart.

Natuurontwikkeling De Bunzing

Van oorsprong is De Bunzing, een natuurgebied bij Zeist, een nat gebied onder invloed van schoon grondwater op de overgang van de Utrechtse Heuvelrug naar het Kromme Rijngebied. Door intensief landbouwkundig gebruik werd de bovengrond veel te voedselrijk voor zeldzame planten en dieren. Door verdroging zijn de grondwaterstanden een stuk lager dan vroeger. Toch bleken de kansen voor bloemrijke graslanden met onder andere orchideeën groot. Daarom hebben we najaar 2020 ruim 6 hectare voedselrijk grasland 30-40 centimeter afgegraven. Daarnaast hebben we enkele poelen en laagtes aangelegd. Anderhalf jaar later ontwikkelt zich een bloemrijke vegetatie met veel zeldzame soorten. Zo staat er veel ogentroost, duizendguldenkruid en klokjesgentiaan. Dit stemt hoopvol voor de toekomst.

De ontwikkeling van een stormreservaat

18 juni 2021 werd de omgeving van Leersum getroffen door een valwind. Sterk afgekoelde lucht, in een zware regenbui, viel op het onderliggende aardoppervlak en zorgde voor zeer zware windstoten. Een van de zwaarst getroffen gebieden is Breeveen. Over een oppervlak van circa 35 hectare waaide een groot deel van het bos om. Daarnaast was er veel stambreuk en werden veel kronen uit de bomen gerukt.

Een klein deel van het bos is in de 20^e eeuw aangeplant, maar het grootste deel is door successie via natuurlijke verjonging op de heide ontstaan. De hoeveelheid dood hout die nu aanwezig is op Breeveen is voor Nederland uniek, maar past bij een aftakelend bos. In de Nederland is echter weinig

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

oud bos aanwezig dat in de aftakelingsfase zit. De valwind heeft ervoor gezorgd dat een relatief jong bos (80-100 jaar oud) en nog volop in opbouw, plotseling in een aftakelingsfase is terechtgekomen. Daardoor ontstaan kansen voor insecten en paddenstoelen die zonder deze verstoring nog decennialang geen plek in dit bos zouden hebben

Dood hout op deze schaal komt door opruimwerkzaamheden vrijwel niet voor in het Nederlandse bos. Terwijl deze grootschalige vorm van verstoring, windworp, met grote hoeveelheden staand en liggend dood hout van oorsprong wel een sturend proces is in het (oorspronkelijke) Nederlandse bosecosysteem.

Daarom hebben we ervoor gekozen het stormhout niet op te ruimen en een bosreservaat op te richten. De verwachting is dat door *niet* in te grijpen de biodiversiteit een grote impuls krijgt. De komende jaren (en hopelijk decennia) gaan we de ontwikkeling van het stormreservaat Breeveen volgen en vastleggen. Daartoe is een onderzoeksprogramma opgezet: bosstructuur, bodemontwikkeling en de verandering in samenstelling van doodhoutbewonende kevers worden periodiek onderzocht. Begin 2022 heeft Borgman Beheer Advies een nulmeting uitgevoerd die de situatie van het bos, de stormgaten en stormvlakten direct na de valwind beschrijven. Begin 2023 volgen onderzoek aan de bodem (door B-WARE) en kevers (door EIS). We zijn erg nieuwsgierig naar de ontwikkeling van het stormreservaat.

Landgoederen en buitenplaatsen

Over-Holland

In 2022 hebben we diverse werkzaamheden uitgevoerd in het kader van het grote restauratieplan van het overpark van de buitenplaats Over-Holland. Begin 2022 zijn twee bestaande bruggen vervangen door fraaie nieuwe exemplaren. Op 18 februari trok een zware storm over Nederland en Over-Holland. Vele tientallen bomen zijn toen op de buitenplaats omgewaaid. Na het broedseizoen is de stormschade hersteld. Daarnaast is de entree van het overpark opgeknapt. De parkeerplaats en toerit zijn bestraat en er zijn fietsenstallingen aangelegd. Het sanitair in de werkschuur is aangesloten op een IBA (afvalwaterzuivering). Daarnaast zijn diverse paden opgeknapt en zeven banken geplaatst.

Hooge Land

Op het Hooge Land, het in 2020 door een particulier geschonken weiland in Maarssen, is een boomgaard aangeplant. Het weiland heeft deel uitgemaakt van de (verdwenen) parkaanleg van de eveneens verdwenen buitenplaats Elsenburg. Vanuit het huis lag een zichtlijn naar een duiventil in het park. Evenwijdig aan deze zichtlijn staat een rij kersenbomen van het vroegbloeiende ras *Bigarreau Burlat*. Er is ook een ooievaarsnest geplaatst dat na een dag al was bevolkt door een paar ooievaars.

Belangenbehartiging en gebiedsprocessen

Utrechts Landschap participeert in het Platform Utrechtse Buitenplaatsen en is trekker van het Platform Utrechtse Molens. Binnen dit Platform zijn de moleneigenaren van de provincie verenigd en vindt kennisdeling plaats.

Utrechts Landschap heeft bij verschillende processen geparticipeerd en actieve bijdragen geleverd. Op verzoek van provincie Utrecht heeft Utrechts Landschap bijgedragen aan kennisontwikkeling over historische moestuinen en historische (trage) paden. Ook de dijkversterking van de Grebbelinie is een proces waar Utrechts Landschap al langer in participeert. Het gaat hierbij specifiek om de inzet van het historische hoornwerk van de Grebbelinie bij de toekomstige verdediging tegen hoog water.

Park Vliegbasis Soesterberg

Na de beperkte mogelijkheden voor activiteiten vanwege het coronavirus in 2021 was 2022 een jaar waarin weer veel mooie evenementen probleemloos konden plaatsvinden. Naast tientallen vergaderingen, congressen en andere bijeenkomsten in en om Shelter 611, vond in juni de 2^e succesvolle editie plaats van De Maaltuin. Daarbij ontvingen we wederom ruim 2000 gasten die via een ontdekkingstocht door het sheltergebied kennis maakten met de rijke natuur en het unieke militaire erfgoed, met afsluitend een diner in de tijdelijk als restaurant ingerichte shelter. Ook blijkt de voormalige vliegbasis eens te meer een fotogenieke locatie te zijn en vonden er dit jaar 12 professionele foto-, film- en videoproducties plaats.

Daarnaast konden we afgelopen jaar weer zeven grote terugkerende sportieve evenementen faciliteren voor hardlopers, wandelaars, wielrenners en crossfitters. Het sportieve hoogtepunt vond plaats op een zonnige zaterdag in augustus: de passage van de tweede etappe van de Ronde van Spanje, de 'Vuelta', over de landingsbaan van de vliegbasis. Met een geweldige organisatie op de achtergrond konden we probleemloos duizenden enthousiaste mensen ontvangen, die zich voorbeeldig gedroegen.

Tenslotte deed Utrechts Landschap in 2022 mee aan het landelijke 'Koude oorlog weekend' op 22 en 23 oktober, een initiatief van stichting Cultureel Erfgoed Koude Oorlog, naar aanleiding van de Cubacrisis die precies 60 jaar geleden plaatsvond. Volledig gedragen door het enthousiaste en deskundige vrijwillige gidsenteam ontvingen we circa 1000 zeer geïnteresseerde bezoekers, waaronder opvallend veel kinderen.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

BEHEER ERFGOED

Tastbaar en soms minder tastbaar

Erfgoed is onlosmakelijk verbonden met de geschiedenis van het Utrechtse Landschap. Utrechts Landschap beheert zo'n 170 historische gebouwen en bouwwerken, 25 landgoederen (waarvan 15 met Rijksmonumentale status), militair erfgoed (zoals op Park Vliegbasis Soesterberg), een steenfabriek, grafheuvels en een eendenkooi. Ook heeft onze organisatie aandacht voor minder tastbaar erfgoed, zoals ambachten, verhalen en gewoonten. Al dat erfgoed vraagt behoorlijk wat (specialistisch) onderhoud. Een groot deel daarvan doen onze medewerkers zelf. Waar nodig besteden we werkzaamheden uit.

Een bijzonder gebouw dat in 2022 in ons eigendom is gekomen betreft de theekoepel in Driebergen-Rijsenburg, onderdeel van de voormalige buitenplaats Beerschoten-Willinkshof.

Overige gebouwen

Onderhoud en beheer

Doorlopend voeren we regulier onderhoud uit, zoals houtwerkherstel en loodgieterswerkzaamheden. Daarnaast hebben we een aantal grote werken uitgevoerd.

Stormschadeherstel

Het jaar 2022 begon wat onstuimig. De winterstorm van eind februari bracht veel werk met zich mee. Eigenlijk was er overal wel sprake van wat schade. Bij vijf van onze bouwwerken was de schade zo groot dat deze ook bij de verzekeraar is gemeld en konden we ons niet beperken tot het simpel terugleggen van een paar afgewaaide dakpannen.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Bouw nieuwe Droogloods Timmerwerkplaats

Bij de timmerwerkplaats bouwden we een nieuwe droogloods van ons eigen hout en voor ons eigen hout.

Verbouw zolder Landhuis Oostbroek

In de zomer hebben onze timmermannen voor de verandering een keer binnen gewerkt. De zolderverdieping op Oostbroek heeft een ware metamorfose ondergaan met aandacht voor meubilair, verlichting, ventilatie, isolatie, opslag, ruimte voor overleg en stiltewerkplekken. Veel meubilair (kasten en keuken) is door onze eigen timmermannen gemaakt van eigen hout.

Ondanks het mooie en soms warme zomerweer is er door de aanwezige airco toch aangenaam gewerkt. Het resultaat mag er wezen. Kom vooral een keer langs om het te bewonderen.

Mas Montagne (voorheen Berghuis), Amerongen

Na vele jaren te zijn verpacht is het restaurant en de bijbehorende woning en tabaksschuur weer in beheer van het Utrechts Landschap gekomen. De komende jaren zal onderzocht worden hoe de locatie verder ontwikkeld kan worden. Tot die tijd is er een pop-up-restaurant gevestigd 'Mas Montagne'. Helaas was er veel achterstallig onderhoud en waren er veel onvoorziene bijkomende werkzaamheden nodig om het restaurant weer enigszins te kunnen laten draaien.

Hier zijn dan ook velen uren van onze timmermannen, elektriciën en loodgieter in gaan zitten. Het volgende project dat begin volgend jaar nog wordt opgepakt is de aanpak van de houten serre.

Diverse andere werkzaamheden:

- Een deel van de droogloods in Wijk bij Duurstede is aangepast als extra ruimte voor vrijwilligers.
- Er zijn zonnepanelen gelegd in de Bosscherwaarden, Park Vliegbasis Soesterberg en op Mas Montagne te Amerongen.
- Het herstel van de brandschade fase 1 t/m 3 van boerderij Sandwijck is afgerond.
- Er is een bluswatervoorziening aangelegd op De Paltz (hoofdgebouw en woning).
- De brug in de Bosscherwaarden kreeg een nieuwe railing.

Schilderwerk:

Er is schilderwerk uitgevoerd aan:

- timmerwerkplaats Panbos
- koetshuis Beerschoten
- paardenstal Panbos
- folly Sandwijck
- boerderij Sandwijck

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

- diverse woningen (klein schilderwerk)

Duurzaamheid

Als Utrechts Landschap willen we natuurlijk zo duurzaam mogelijk werken. Begin 2022 is hiervoor een 'OGSM Duurzaamheid 2.0' opgesteld (OGSM is een strategische planningsmethode en staat voor objectives, goals, strategies en measures).

We werken aan een duurzame bedrijfsvoering. We verbruiken inmiddels al veel minder papier. Al onze archieven zijn gedigitaliseerd. Waar we papier gebruiken, zoals bij ons magazine, verminderen we dit. Zo verschijnt het magazine in 2023 in plaats van vier keer, drie keer. In 2023 komt er een gepersonaliseerde gebruikersomgeving waarin onze beschermers het magazine ook digitaal kunnen ontvangen. Uit recent gebruikersonderzoek blijkt dat ze daar steeds meer voor openstaan.

Wat in ons wagenpark nog niet elektrisch is, staat op de nominatie om te worden vervangen door elektrisch. Voor een paar uitzonderingen, zoals onze tractoren, bestaat nog geen goed duurzaam alternatief. Zodra deze aan vervanging toe zijn, nemen we duurzaamheid in onze overweging mee. Ook voor kleine apparatuur (zoals bladblazers) zoeken we elektrische alternatieven. We hebben daarnaast het voornemen om zoveel mogelijk energie zelf op te wekken. Op veel locaties worden zonnepanelen geplaatst of zijn ze geplaatst, zoals op onze beheershelter op Soesterberg, de Bosscherwaarden en het Berghuis.

Veel van onze ingekochte producten zijn geselecteerd op duurzaamheid. Zo zijn onze belangrijkste ict-systemen energiezuinig vervangen, maar denk ook aan zaken zoals koffie, lunch en onze transporteurs.

Komende tijd kijken we naar de artikelen die we in onze winkels verkopen. We starten een eigen UL-lijn met producten die geproduceerd zijn op onze gronden, zoals zeep met kruiden uit de Kloostertuin van landgoed Oostbroek en wijn gemaakt van druiven van landgoed Hoog Beek & Royen. We starten de verkoop van deze producten in het nieuwe bezoekerscentrum Beerschoten. Daarna komen ze ook beschikbaar bij de andere winkels én breiden we het assortiment uit.

We kijken naar een duurzame inzet van ons personeel. Bijvoorbeeld hoe we kunnen stimuleren om met de fiets of ov naar het werk te komen, maar ook via persoonlijke gesprekken hoe we hun gezondheid en daarmee een langdurige inzet voor UL kunnen stimuleren.

Veel van onze medewerkers en vrijwilligers dragen inmiddels de nieuwe bedrijfskleding. Naast herkenbaar en praktisch is die ook duurzaam gemaakt, slijtvast en vrijwel geheel recyclebaar mocht deze versleten zijn.

Ook de vernieuwing van bezoekerscentrum Beerschoten is een mooi voorbeeld van hoe we omgaan met duurzaamheid. Naast het plaatsen van dubbelglas stimuleren en faciliteren we bezoekers om met duurzaam vervoer te komen, zoals met een (e)bike of elektrische auto. Daarvoor leggen we laadfaciliteiten aan. Deze manier van werken vormt de basis voor toekomstig te verbouwen bezoekerscentra.

Ook bij onze bedrijfsvrienden is aandacht voor duurzaamheid, met als doel om koplopers op het gebied van duurzaamheid in de provincie Utrecht als Bedrijfsvriend aan ons te binden.

Last but not least werken we aan de verduurzaming van onze gebouwenportefeuille. In een aantal pilots hebben we een plan gemaakt hoe we gebouwen, met behoud van de monumentale uitstraling, kunnen verduurzamen. Denk aan isoleren en andere energieopwekking, maar ook het gebruik van duurzame verf. Doordat onze gebouwen uniek zijn en vaak bewoond door huurders, vraagt dit om een bijna individuele aanpak.

Voor identificatiedoeleinden

FONDSSENWERVING

Leadwerving

Er zijn 6.750 nieuwe leads (adressen) geworven. Leadwerving deden wij via het magazine Mijn Utrechts Landschap, via koude giftenwerving en via samenwerkingen met partners zoals Van Gent Toyota dealers in Veenendaal en Amersfoort.

Beschermerswerving

- Totaal aantal geworven Beschermers: 1.450
- In totaal per 31 december 2022: 36.250 Beschermers

Het voorjaar is een Beschermerscampagne in de provincie opgezet. In het najaar is een Beschermerscampagne in de stad Utrecht georganiseerd die 700 nieuwe Beschermers heeft opgeleverd. De campagne kreeg kleur door de inzet van abri's, advertenties, radiospotjes en social media. In 2023 wordt de campagne voortgezet in de Amersfoort.

Er zijn drie Beschermersbijeenkomsten georganiseerd.

- Op 9 april ontvingen wij 150 Beschermers in Dierenpark Amersfoort voor een speciaal programma voor zowel Junior Beschermers als Beschermers.
- Op 6 juli organiseerden wij het Beneficiëntenbijeenkomst in het kader van 95 jaar Utrechts Landschap. 120 Beschermers, Bedrijfsvrienden en relaties waren op Landgoed Oostbroek van de partij.
- Op 30 oktober bezochten in totaal 1000 Beschermers (waaronder 200 vrijwilligers) de speciale gratis natuurfilm Wolf in het Figi theater. Een groot succes. De film werd door Utrechts Landschap aangeboden in het kader van het 95-jarig bestaan.

1100 Beschermers hebben hun lidmaatschap opgezegd. Het merendeel vanwege overlijden of verhuizen. Dit aantal is gelijk aan 2021.

Giften

In 2022 zijn de volgende giftenacties georganiseerd:

- Er is een wervingsactie gehouden voor het groot onderhoud in de Heidetuin in Driebergen. De Heidetuin wordt voorzien van voorzien van klimaatbestendig plantmateriaal (heide, bomen, planten), nieuwe bruggen en bankjes en de waterpartijen worden opgeschoond. De actie heeft € 75.000 opgeleverd.
- In februari woedde een vernietigende storm. De storm veroorzaakte veel schade aan onze gebieden. Een spontaan opgezette crowdfundingactie heeft € 5000 opgeleverd.
- Er zijn verschillende lokale giftenacties opgezet zoals voor het groot onderhoud van de buitenplaats Over-Holland (€ 10.000) en de restauratie van de machinistenkraan op de steenfabriek Bosscherwaarden in Wijk bij Duurstede (€ 2500).
- In september is gul bijgedragen aan het project nieuw vlonderpad in de Blauwe Kamer. Beschermers konden een plankje met eigen tekst doneren. De actie heeft € 27.000 opgebracht. Het project wordt na de zomer 2023 uitgevoerd.

Voor identificatiedoeleinden

Vermogensfondsen

Het jaar 2022 was een exceptioneel goed jaar wat betreft het aantal toezeggingen vanuit de vermogensfondsen.

Er zijn acht projecten van Utrechts Landschap gehonoreerd ter waarde van € 214.000. Het ging om nieuw vlonderpad in de Blauwe Kamer, stormpad Breeveen, aankoop 1,8 hectare snijgrienden in Vianen, afkoppeling hemelwater op landgoed Hoog Beek en Royen, restauratie tuinmuur op landgoed Hoog Beek en Royen, expositie in de commandobunker op Park Vliegbasis Soesterberg en aanleg hagen op de Laarsenberg.

De volgende fondsen hebben in 2022 het werk van Utrechts Landschap mogelijk gemaakt:

Cultuurfonds Stichtse Vecht, Dinamofonds (meerdere projecten), Elise Mathilde Fonds, Heuvelrugfonds, K.F. Heinfonds (meerdere projecten), Molenfonds (meerdere molenprojecten), Ondernemersfonds Wijk bij Duurstede, Prins Bernhard Cultuurfonds (meerdere projecten), Rabobank Rijn en Heuvelrug, Rabobank Gooi en Vechtstreek, Rabobank Rijn en Vallei, SBB Fonds, Stichting de Versterking, Stichting Huising/de Stichter, Stichting Rhijnestein, Stichting Voormalig Gast- en Weeshuis (twee projecten), Stichting Mens en zijn Natuur, Stichting Vrederijk, TBI Fundatie (meerdere projecten).

Nalatenschappen

Er is € 345.000 uit nalatenschappen binnengekomen. Deze inkomsten zijn bestemd aan nieuwe natuur. Er zijn 13 toezeggingen van particulieren gedaan waarbij Utrechts Landschap is opgenomen in het testament, een forse stijging ten opzichte van 2021 (vijf toezeggingen). Een nieuwe brochure 'nalaten aan Utrechts Landschap' is ontwikkeld en de website is vernieuwd met meer aandacht voor nalaten aan Utrechts Landschap.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

COMMUNICATIE

Middelen

Onderzoek communicatiebehoefte Beschermers

In 2022 hebben we onderzoek gedaan naar de communicatiebehoefte van onze Beschermers. Daaruit kunnen we afleiden dat de website www.utrechtslandschap.nl voor veel mensen een belangrijke informatiebron is als zij erop uit willen gaan, meer willen weten over natuur en erfgoed of geld willen doneren. Ook het magazine Mijn Utrechts Landschap wordt gezien als belangrijke informatiebron voor deze doeleinden.

Folders

Om meer bekendheid te geven aan onze natuurgebieden geven we folders uit. Deze zijn gratis verkrijgbaar in onze informatiecentra, molens, kasteel, bij VVV's, campings en bibliotheken.

Informatiepanelen

Met informatiepanelen informeren we bezoekers over de bijzonderheden van natuur en erfgoed. Ter afronding van de herinrichting van de Hooge Kampse Plas hebben we een informatiepaneel geplaatst bij het vogelkijscherm. Het informatiepaneel geeft informatie over de aanwezige vogels op en rond de plas. In 2022 hebben we gewerkt aan een informatiepaneel bij de vogelkijkhut op Park Vliegbasis Soesterberg. Dit paneel wordt begin 2023 geplaatst. Vanwege de restauratie van het overpark Over-Holland hebben we een nieuw gebiedspaneel gemaakt dat ook begin 2023 wordt geplaatst.

Magazine

Utrechts Landschap gaf in 2022 vier keer het magazine Mijn Utrechts Landschap uit. In het informatieve en kleurrijke magazine kunnen Beschermers lezen over natuur en erfgoed in de provincie Utrecht en het werk van Utrechts Landschap. Boswachters geven wandeltips en er is een overzicht met excursies en activiteiten. In 2022 is de oplage van Mijn Utrechts Landschap gestegen van 36.500 naar 37.500.

Voor het onderzoek naar de communicatiebehoefte van onze Beschermers hebben we ook het lezersonderzoek uit 2020 herhaald. De lezers waardeerden het magazine wederom met een 8,2. Een mooi rapportcijfer dat aangeeft dat het magazine door de Beschermers goed wordt ontvangen. Uit het onderzoek blijkt dat bij 74% van de Beschermers de kennis over natuur en erfgoed is toegenomen en dat hetzelfde percentage Beschermers zich door het magazine meer betrokken voelt bij natuur en erfgoed.

Voor identificatiedoeleinden

34% van de Beschermers staat ervoor open om het magazine vanuit het oogpunt van duurzaamheid digitaal te ontvangen. Dat is bijna 20% meer dan twee jaar geleden.

Website

Via onze website informeren we bezoekers over de recreatiemogelijkheden, nieuws en de mogelijkheden om ons te steunen. In 2022 is de website van Utrechts Landschap 1.064.862 keer bezocht (in 2021 824.427 keer). In totaal werden ruim 1,5 miljoen pagina's bekeken. Hoog scoren de pagina's van de natuurgebieden Park Vliegbasis Soesterberg, landgoed Heidestein-Bornia en de Blauwe Kamer. De meest bezochte routes op de website waren in 2022 Heidestein, Zeisterbos, Beerschoten-Houdringe-Panbos en Blauwe Kamer.

In september 2022 is Utrechts Landschap overgegaan naar een nieuwe website. De nieuwe website is gekoppeld aan het datasysteem, waardoor de werksystemen efficiënter ingericht zijn. De nieuwe website is gebruikersvriendelijk en visueel aantrekkelijk.

Online nieuwsbrief

Eens per maand verzendt Utrechts Landschap een gratis digitale nieuwsbrief met nieuwsberichten, excursies, wandeltips en fondsenwervende acties. In 2022 is de nieuwsbrief twaalf keer verstuurd naar ruim 32.000 lezers. Abonnees klikken vooral op activiteiten.

Social media

Op Instagram heeft Utrechts Landschap 3077 volgers (in 2021 waren dat er 2544). Op Facebook heeft de pagina van Utrecht Landschap nu 9850 volgers (tegen 8840 in 2021). Het aantal volgers op Twitter blijft vergelijkbaar met voorgaande jaren, 7800 volgers. Op LinkedIn is Utrechts Landschap actief en groeien we hard. In 2021 hadden we 4321 volgers; nu 5460. Op Instagram zijn we dit jaar een samenwerking aangegaan met een influencer met een bereik van bijna 10.000 volgers.

Vroege Vogels

Utrechts Landschap heeft in 2022 twee keer meegewerkt aan het televisieprogramma 'Vroege Vogels' van BNNVARA. In de eerste aflevering op 1 oktober stond Plantage Willem III centraal (<https://www.bnnvara.nl/vroegevogels/videos/584890>). In de tweede aflevering op 22 oktober werd De Blauwe Kamer in de spotlights gezet (<https://www.bnnvara.nl/vroegevogels/videos/586185>).

Mijn Mooiste Plek

Utrechts Landschap heeft in 2022 meegewerkt aan het programma 'Mijn Mooiste Plek' van RTV Utrecht. Naast een financiële bijdrage, hebben de boswachters publiek voor vier afleveringen een vlog aangeleverd. Afgelopen jaar werd aandacht besteed aan watersystemen in de provincie Utrecht. De reeks van 2021 werd herhaald bij Omroep MAX.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Vrijwilligers

Onze natuur en erfgoed kan niet onderhouden worden zonder de inzet van onze 793 gemotiveerde vrijwilligers die actief zijn op allerlei gebieden. Het gaat om 669 vaste en 124 flex-vrijwilligers. Zij werken in de bossen, bemensen onze informatiecentra, begeleiden excursies, organiseren tentoonstellingen, lezingen, evenementen en kinderactiviteiten. Andere vrijwilligers verzorgen de schaapskuddes. Het promoteam informeert publiek over onze activiteiten en werft Beschermers (donateurs). Daarnaast zijn er vrijwilligers actief als boswachter toezicht en handhaving. Omdat alle groepen lokaal zijn georganiseerd, zijn de meeste vrijwilligers actief in hun eigen woonomgeving. De stichting heeft veel te danken aan haar vrijwilligers. Zonder de enorme inzet van deze mensen zouden veel activiteiten en het beheer niet mogelijk zijn!

Wat meer in detail:

- 352 vrijwilligers helpen in de communicatie, bijvoorbeeld bij het organiseren van activiteiten, het gidsen bij excursies, de bemensing van de infocentra en natuurlijk het promoteam.
- Er zijn 266 terreinvrijwilligers die helpen bij het beheer.

We hebben 2022 afgesloten met acht openstaande vacatures. Nieuwe vrijwilligers weten ons goed te vinden, want op de vacatures wordt gretig gereageerd.

Bijzondere vrijwilligersactiviteiten:

- Januari: er startte een nieuw beheerteam op Beukbergen die een keer per maand werkzaamheden uitvoert.
- Januari: er startte ook een nieuw beheerteam op de Woerd die om de week werkzaamheden uitvoert.
- April: MuseumTV maakte een mini-documentaire over Kasteel Loenersloot.
- Dit vaarseizoen: helaas niet met onze eigen elektrische pont, maar met hulp van een andere sloep kon er door de Kromme Rijn commissie gevaren worden.
- Juni: op Heidestein werden weer lammetjes geboren en werd het schapenscheerfeest gevierd.
- Juni: Koetshuis Amersfoort bestond dit jaar 15 jaar en dat werd gevierd.
- Oktober: de herfstmarkt in Amerongen trok weer duizend bezoekers na 2 jaar stilliggen.
- Oktober: het Koude Oorlog Weekend was met 800 bezoekers een treffer.
- Oktober: voor de Nacht van de Nacht werden er activiteiten georganiseerd op Stoutenburg, Plantage Willem III en het Amerongse Bos.
- November: de mobiele kar als alternatief op Beerschoten is een schot in de roos!
- December: 't Winkeltje van Oostbroek brengt mensen bij elkaar op de lichtjeswandeling.

Verbouwing Paviljoen Beerschoten

Utrechts Landschap is in april gestart met de verbouwing van Paviljoen Beerschoten in De Bilt, het informatiecentrum op Beerschoten. De verbouwing moeten in maart 2023 leiden

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

tot een aantrekkelijk bezoekerscentrum met professionele horeca. Met een nieuw, eigentijds bezoekerscentrum verwacht Utrechts Landschap nog beter in contact te staan met het publiek. Ook de directe omgeving van het paviljoen maakt deel uit van het plan. Vrijwilligers opereren tijdens de verbouwing uit een mobiel informatiecentrum.

Risicomanagement

De directeur-bestuurder stelt jaarlijks samen met het management team een risicobeoordeling op waarin de belangrijkste risico's en onzekerheden worden gedefinieerd. Hierbij wordt een inschatting gemaakt van de impact van het risico en de kans dat het zich daadwerkelijk voordoet. Deze risicobeoordeling wordt besproken met de Raad van Toezicht. De risico's die worden onderscheiden betreffen diverse categorieën, zoals financiële, externe en operationele risico's. Waar mogelijk worden de risico's afgedekt. Voor het realiseren van de doelstellingen is de beschikbaarheid van voldoende financiële middelen een steeds belangrijker aandachtspunt. Utrechts Landschap is sterk afhankelijk van charitas en subsidies wat een zekere mate van kwetsbaarheid impliceert. Daarnaast zullen de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt (nieuwe CAO-afspraken en krapte op de arbeidsmarkt) mogelijk ook voor Utrechts Landschap voelbaar zijn.

Klacht bij de Europese Commissie

Naar aanleiding van een klacht ingediend door enkele particuliere grondbezitters over de PNB regeling, welke klacht volgens de Europese Commissie later zou zijn 'opgevolgd' door de Vereniging Gelijkberechtiging Grondbezitters ('VGG'), oordeelde de Europese Commissie in een besluit d.d. 2 september 2015, dat de Staat de subsidieregeling weliswaar onterecht niet van tevoren heeft aangemeld bij de Commissie, maar keurde zij de regeling achteraf alsnog goed. Zowel de VGG als de natuurbeschermingsorganisaties hebben op verschillende grond/en tegen dit besluit van de Europese Commissie beroep ingesteld. De VGG heeft beroep ingesteld, omdat zij van mening is dat de formele onderzoeksprocedure had moeten worden geopend. Wij hebben mede beroep aangetekend, omdat de natuurbeschermingsorganisaties onder andere in tegen stelling tot de Europese Commissie van mening zijn dat natuurbeschermingsorganisaties als Utrechts Landschap niet kwalificeren als 'onderneming', en aldus geen sprake is van staatssteun. Voorts is er naar het inzicht van de natuurbeschermingsorganisaties evenmin sprake geweest van een 'economisch voordeel', althans niet in de mate die de Europese Commissie lijkt aan te nemen en heeft de PNB regeling niet geleid tot een vervalsing van de mededinging en/of een beïnvloeding van het interstatelijk handelsverkeer, omdat het alleen gaat over Nederlands natuurbeheer.

In september 2020 is er een uitspraak geweest van het EU Hof van Justitie in Luxemburg. In dit arrest zijn de conclusies van het EU Gerecht uit 2018 in stand gelaten en is geoordeeld dat de Europese Commissie de PNB regeling middels een verkeerde onderzoeksprocedure heeft beoordeeld, en er zodoende een procedureel gebrek kleefde aan het eerdere besluit

van de Europese Commissie uit 2015. Het gevolg van de arresten van het Gerecht en het EU-H of van Justitie is dat het besluit van de Europese Commissie van 2 september 2015 nietig is. De Europese Commissie zal de PNB regeling vermoedelijk aan een hernieuwde beoordeling onderwerpen.

Wij wachten de voortgang van dit hernieuwde onderzoek af en zien de uitkomst ervan wederom met vertrouwen tegemoet. In het kader van de PNB regeling, gelijk de subsidieregelingen vóór de invoering van de PNB regeling in 1993, werden de natuurbeschermingsorganisaties belast met de aankoop of verkrijging van gronden ten behoeve van de totstandbrenging van de Nederlandse Ecologische Hoofdstructuur (thans: Natuurnetwerk Nederland) met als uitdrukkelijk doel de verworven gronden planmatig te transformeren en daarmee ook financieel af te waarderen tot natuurterrein, om deze eeuwigdurend als natuur te beheren en te behouden, alsmede open te stellen. De waarde van deze terreinen is in beginsel nihil, omdat kwalitatief adequaat beheer van natuurterreinen per saldo geld kost. In die zin is er ook geen sprake van financiële bevoordeling of andersoortige begunstiging van Utrechts Landschap, waardoor naar onze mening ook geen sprake is van staatssteun. Terug vordering van subsidies dan wel de rente daarover is naar onze mening thans ook niet aan de orde. Daarom is gelijk aan voorgaande jaren geen verplichting opgenomen in de jaarrekening. Voor de volledigheid zij opgemerkt dat mocht de Europese Commissie na herbeoordeling toch tot de conclusie komen dat sprake is van (on)verenigbare staatssteun, de Staat gedwongen kan zijn (een deel van) de ontvangen steun en/of de rente daarover terug te vorderen van de natuurbeschermingsorganisaties hetgeen materiële gevolgen kan hebben voor de financiële positie van de natuurbeschermingsorganisaties. Welk besluit de Europese Commissie zal nemen zal eerst echter moeten worden afgewacht. We blijven ons verder graag richten op onze relatie en samenwerking met particuliere natuureigenaren, die Utrechts Landschap van grote waarde vindt en met wie wij in grote mate belangen delen, ook ten aanzien van toekomstig natuurbeheer.

De TBO's en de VGG blijven in gesprek om te verkennen of er mogelijkheden zijn om de inmiddels langlopende procedure in der minne te beslechten. (Ook) bij een minnelijke regeling dient rekening te worden gehouden met materiële gevolgen voor de financiële positie van de natuurbeschermingsorganisaties.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

ORGANISATIE

Personeel

Op 31 december 2022 waren 53 medewerkers in dienst. Vier medewerkers hebben een BBL-contract. Het verzuimpercentage voor heel 2022 bedraagt 2,5%. Er zijn 7 nieuwe collega's gekomen en er zijn er 8 vertrokken.

Ondernemingsraad

In 2021 stelde de Ondernemingsraad een reglement vast. De OR werkt inmiddels langs de lijnen hiervan.

In het verslagjaar bleef de samenstelling van de Ondernemingsraad (die uit drie leden bestaat) dezelfde. De Ondernemingsraad heeft in 2022 drie keer vergaderd.

Integriteit

Utrechts Landschap kent een klokkenluidersregeling, een klachtenregeling en heeft een externe vertrouwenspersoon. Deze regelingen staan open voor zowel medewerkers, vrijwilligers als externen. In het personeelshandboek is een gedragscode opgenomen. Deze omvat gedragsnormen over ongewenst gedrag, veiligheid, gezondheid en welzijn, privacy en IT security, belangenverstrengeling, nevenfuncties, relaties met leveranciers en de omgang met eigendommen van Utrechts Landschap.

De raad van toezicht van Utrechts Landschap onderschrijft het belang van integere bedrijfsvoering en kent daaraan de hoogste prioriteit toe. De leden handelen zelf integer door haar taken uit te oefenen zonder enig direct of indirect eigen belang te dienen en steeds uitsluitend het belang van Utrechts Landschap voorop te stellen. Zij stellen hun kennis, kunde, ervaring, inzet en capaciteiten aan Utrechts Landschap beschikbaar, zonder enige tegenprestatie of beloning. De raad van toezicht ziet erop toe dat Utrechts Landschap een actief integriteitsbeleid heeft en naleeft met als doel dat elk personeelslid zijn/haar taak rechtschapen, eerlijk en betrouwbaar vervult.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Inrichting organisatie, bestuur en toezicht

Statutaire naam: Stichting Het Utrechts Landschap

Vestigingsplaats: De Bilt

Rechtsvorm: stichting

Statutenwijzigingen: laatste statutenwijziging op 18 november 2021

Bestuur

- Saskia van Dockum, directeur-bestuurder

De directeur-bestuurder is belast met alle bestuurstaken en heeft de eindverantwoordelijkheid voor de (dagelijkse) leiding en de uitvoering van programma's en activiteiten. De directeur-bestuurder wordt benoemd voor onbepaalde tijd door de Raad van Toezicht.

De directeur-bestuurder is tevens directeur-bestuurder van Stichting de Utrechtse Molens en Stichting Kasteel Loenersloot.

Relevante (neven)functies:

- Lid raad van toezicht Museum Speelklok
- Lid bestuur Theater Kikker/Podium Hoge Woerd
- Lid van het bestuur van Stichting Geopark Utrechtse Heuvelrug Gooi en Vecht
- Lid Comité Utrecht 900
- Lid van het bestuur van de Heijmans en Thijsse stichting

Raad van Toezicht

- Dhr. H. Brug voorzitter
- Mw. C. Panis
- Dhr. H.A.C. Runhaar
- Mw. M. Heins
- Dhr. M. de Koe
- Dhr. D. Peters

De Raad van Toezicht ziet toe op het beleid van het bestuur, o.a. via goedkeuring van de begroting, meerjarenbeleidsplan en jaarrekening, benoeming van het bestuur, aankoop en vervreemding van registergoederen boven een bepaald drempelbedrag. Er is een profielschets voor het toezichthoudend orgaan.

De Raad van Toezicht van Stichting Utrechts Landschap vergaderde in 2022 zes keer. Op de agenda stond onder meer:

- begroting, jaarverslag, jaarrekening, project- en financiële rapportages;
- besluitvorming rondom diverse aankopen en projecten;
- beleidsdocumenten op het gebied van vastgoed, natuurbeheer, natuurvisie en natuurkwaliteitscyclus;
- zelfevaluatie Raad van Toezicht.

Daarnaast bezocht de Raad van Toezicht meerdere uitvoeringsprojecten in de gebieden van Utrechts Landschap.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

De Raad van Toezicht ontvangt geen middellijke en geen onmiddellijke bezoldiging. Wel heeft de Raad van Toezicht recht op vergoeding van gemaakte onkosten.

Leden van de Raad van Toezicht worden benoemd voor een periode van vier jaar, waarna éénmaal herbenoeming mogelijk is voor een periode van vier jaar.

Relevante (neven)functies:

Alle leden hebben ook zitting in de Raden van Toezicht van Stichting de Utrechtse Molens en Stichting kasteel Loenersloot.

Dhr. Brug (voorzitter)

- Directeur Generaal RIVM
- Hoogleraar Health Behavior, Universiteit van Amsterdam
- Voorzitter van het Health Committee van de OESO
- Voorzitter van het overleg van Rijkskennisinstellingen
- Redacteur van het studieboek 'Gezondheidsvoorlichting en gedragsverandering, een planmatige aanpak.' Uitgeverij Van Gorcum

Mw. Panis

- CFO stichting Sanquin bloedvoorziening
- Voorzitter RvC Sanquin Health Solutions BV
- Bestuurslid Sanquin Research Fund
- Bestuurslid International Plasma and Fractionation Association

Dhr. Runhaar

- Universitair hoofddocent Governance of Nature and Biodiversity, Copernicus Instituut voor Duurzame Ontwikkeling, Universiteit Utrecht
- Gasthoogleraar Forest and Nature Conservation Policy group, Wageningen University & Research Centre
- Lid van de Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade (BIJ12)
- Lid van de Commissie Deskundigen Meststoffenwetgeving (LNV)
- Lid Wetenschappelijke Raad van Advies Maasheggen
- Bestuurslid Stichting Dassenwerkgroep Utrecht en 't Gooi
- Lid van de Biodiversiteitsraad van de Universiteit Utrecht

Mw. Heins

- Ondernemer bij Buiten de Lijntjes Communicatie
- Samenwerkingsverband Studio Eend

Dhr. De Koe

- Rentmeester NVR bij De Koe Rentmeester BV, Bilthoven (DGA)
- Eigenaar Landgoed in het Hemrikker Schar BV, Hemrik (NSW-BV)
- Bestuurder Stichting Grondbeheer Biologisch Dynamische Landbouw, Driebergen-Rijsenburg
- Bestuurder Stichting Administratiekantoor Landgoed Blanckenborch, Noordlaren

Dhr. Peters

- Chief Transition Officer (CTO) bij de Stedin Groep
- Bestuurslid Stichting Zeeuwse Publieke Belangen

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

- Lid algemeen bestuur Elaad
- Lid board EDSO
- Lid strategic advisory board European Network for Cyber Security
- Lid RvT GOPACS
- Lid RvC BAS B.V. (Beheerder Afsprakenstelsel)

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Financieel beleid en verantwoording

Dit jaarverslag is opgesteld volgens de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving voor fondsenwervende instellingen RJ 650.

Meerjarenoverzicht kengetallen

Volgens de erkenningsnormen van het CBF moet de organisatie de gewenste verhouding tussen bestedingen (kosten) aan doelstelling, werving baten en beheer & administratie bepalen (art 3.3.1). Als ondergrens voor besteding aan doelstellingen beveelt het CBF 70% aan.

Bestedingen t.o.v. totale lasten	Gewenste verhouding	2022	2021	2020	2019
Aan doelstelling	Minimaal 80%	86%	85%	87%	83%
Aan fondsenwerving	Maximaal 5%	4%	4%	4%	4%
Aan beheer en administratie	Maximaal 15%	9%	11%	9%	13%

Voor een resultaatanalyse ten opzichte van begroting en vorig jaar; zie vanaf blz. 74.

Beleid mbt reserves en fondsen

Reserves

De stichting kan een deel van haar vermogen reserveren om invulling te geven aan specifieke doelstellingen. Het gaat hierbij om zogenaamde bestemmingsreserves. De bestemmingsreserves worden door het bestuur vastgesteld.

Om de continuïteit van de organisatie te waarborgen acht het bestuur van de stichting het noodzakelijk een continuïteitsreserve aan te houden, als beheersmaatregel voor het risico van wegvallen van subsidies, baten uit bezit of veranderingen in het economisch klimaat die een negatieve invloed op fondsenwerving of de financiële baten hebben (streven is € 5 miljoen, dit is 1 x de jaarkosten van de organisatie, exclusief aankopen en projecten). De stichting heeft een risicoanalyse opgesteld die tweejaarlijks wordt geactualiseerd. Hiermee is voldaan aan de Richtlijn Reserves Goede Doelen van de VFI en het CBF-reglement. De continuïteitsreserve wordt gemuteerd via de resultaatbestemming.

De reserve terugkoop erfpacht dient ter financiering van de (eventuele) terugkoop van in het verleden in erfpacht uitgegeven opstallen (met inbegrip van de in de tussenliggende perioden opgetreden waardemutaties als gevolg van contractuele bepalingen). Bij aflopende erfpachtcontracten heeft Het Utrechts Landschap in veel gevallen een verplichting tot (terug)koop van deze opstallen. Dotatie vindt plaats op basis van 25% van de jaarlijkse erfpachtbaten.

Om aankopen natuurgebieden (mede) te kunnen financieren worden aan de reserve aankopen gedoteerd: ontvangen giften en nalatenschappen voor zover er door de schenker/erflater niet een andere bestemming is aangewezen (anders een bestemmingsfonds, zie onder 'fondsen'). Vanwege de onvoorspelbaarheid van beschikbaar komen van gronden is er geen meerjarenplanning voor aankopen op te stellen.

De reserve overig betreft gelden ontvangen voor onderhoud en inrichting van gebieden. De reserve wordt gemuteerd via de resultaatbestemming. De reserve is bedoeld voor inrichting en beheer van natuurgebieden in de regio van de Hoogkampse Plas, en beheer van gebieden Niënhof.

De reserve voorfinanciering activiteiten dient voor de noodzakelijke voorfinanciering van activiteiten en bedrijfsmiddelen waarvoor bekostiging na boekjaar beschikbaar komt (SNL subsidie).

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Fondsen

Dit betreft delen van het vermogen van de stichting waaraan door derden voorwaarden zijn gesteld voor de aanwending. Aanwendungen van dit vermogen, alsmede toevoegingen, worden via de resultaatbestemming verwerkt.

Fondsen beheer zijn gevormd vanuit de ontvangen (eeuwigdurende) afgekochte onderhoudsbijdragen voor diverse beheergebieden.

Het fonds bijdrage Postcodeloterij wordt jaarlijks gedoteerd ter hoogte van de op jaarbasis ontvangen gelden vanuit de Nationale Postcodeloterij minus de ten laste van het fonds gebrachte projectbestedingen (beide via de resultaatbestemming) passend binnen de doelbesteding van de Nationale Postcodeloterij.

Fondsen op Naam zijn door personen of stichtingen gedoteerde bijdragen met een specifieke bestemming.

Beleggingsbeleid

In 2015 is een spaar- en beleggingscommissie opgericht. Hierin hebben zitting de directeur-bestuurder en twee externe leden met expertise op het gebied van vermogensbeheer; dhr. P. van Heekeren en dhr. H. Liersch. Twee leden van de Raad van Toezicht zijn speciaal belast met het toezicht op de door de directie benoemde beleggingscommissie en de uitvoering van het beleggingsbeleid. Het doel van de spaargelden en beleggingen is bij te dragen aan het vermogen van de stichting en dit vermogen in stand te houden in reële termen over de tijd (t.o.v. prijsstijgingen/inflatie). In 2021 is het spaar- en beleggingsstatuut bijgesteld en opnieuw vastgesteld door de Raad van Toezicht. Dit statuut is te raadplegen op <https://www.utrechtslandschap.nl/beleid>. Voor beleggingsresultaten over 2022 zie blz. 92.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.⁴⁶

VOORUITBLIK 2023

Dit is het eerste jaar van ons aangescherpte meerjarenbeleid 2023-2028 'Meer natuur in Utrecht'. Daarin hebben we de ambitie geformuleerd om te groeien in eigendom, onze achterban te verdubbelen en ons manifeste verhaal zo voor het voetlicht te brengen dat het onze impact verder vergroot.

Op 9 maart 2023 bestaat onze stichting 96 jaar. In de afgelopen decennia is het eigendom gestaag gegroeid, zowel van natuurgebieden als van (groen en gebouwd) erfgoed dat door Utrechts Landschap voor altijd is veiliggesteld. Onze ambitie om het eigendom in 2023 en de jaren daarna verder te laten groeien met 100 hectare per jaar en de biodiversiteit in onze gebieden te laten groeien door gefundeerde keuzes te maken in ons beheer onderstreept nog eens het doel om *meer* natuur in Utrecht te realiseren. Dat willen we ook graag doen aan de westkant van Utrecht, waar minder natuur is dan aan de oostkant. Wij zetten natuur op 1.

De COVID-pandemie heeft als effect gehad dat meer mensen dichtbij huis bleven en ook onze gebieden in hun eigen leefomgeving veel beter hebben leren kennen. Hoewel wij constateren dat de grote drukte in onze gebieden voorbij is, geldt dat niet voor de steun die we ervaren bij ons werk. Meer mensen dan ooit tevoren zijn actief vrijwilliger en/of steunen ons werk financieel. We willen die trend vasthouden en daarin investeren. Onder andere door ook in de steden aandacht te vragen voor het belang van natuur en daar nieuwe Beschermers te werven. In 2023 richten we ons specifiek op Amersfoort. Traditioneel woont onze achterban dichtbij onze natuurgebieden. Maar ook rond de grote steden Utrecht en Amersfoort liggen die op loop- en fietsafstand.

Eigendom en achterban willen we dus flink laten groeien. Hoe meer hoe beter. Voor onze vrijwilligers zetten we op de eerste plaats in op het verhogen van de kwaliteit. We starten met gedegen leerlijnen en geven onze vrijwilligers ondersteuning om goed te kunnen functioneren. Daar hoort ook bij dat zij kunnen beschikken over een goede, duurzame uitrusting en veilig kunnen werken.

De natuurlijke rijkdom van onze gebieden spreekt voor zich. Toch moeten we ons dagelijks inspannen om de effecten van menselijk handelen zo klein mogelijk te houden. Biodiversiteit vergroten is onze ambitie, maar met de effecten van bijvoorbeeld klimaatverandering, stikstof en waterkwantiteit- en kwaliteit is het soms beheren 'tegen de klippen op'. We vertellen dat verhaal graag, bijvoorbeeld bij een indrukwekkende beheerbrand of project om water vast te houden in de Zeisterbossen. Maar we brengen ook de verwondering over natuur over. In 2023 opent tenminste één vernieuwd bezoekerscentrum op landgoed Beerschoten in De Bilt. In Leersum laten we wandelaars de gevolgen van de valwind zien met de aanleg van een indrukwekkend stormpad. De keus van Utrechts Landschap om hier niet in te grijpen en natuur z'n gang te laten gaan is daar voor iedereen 'live' te volgen.

We doen ons werk sober en doelmatig en zo duurzaam mogelijk. Onze doelstelling staat altijd centraal. De bouw van een nieuwe werkschuur in 2023 voor de beheereenheid Zuid is noodzaak: het huurcontract van de oude werkplek loopt af. We kozen voor een duurzaam gebouw, deels gebouwd met eigen hout en waar mogelijk door onze eigen timmermannen.

Ons werk blijft mensenwerk. Werken bij Utrechts Landschap is uitdagend, plezierig en leuk. We investeren in de samenwerking binnen onze organisatie, ook met onze vrijwilligers.

Medezeggenschap is onmisbaar en vanzelfsprekend. We organiseren mogelijkheden voor ontmoeting en uitwisseling en geven aandacht aan de broodnodige ontspanning. Utrechts Landschap biedt ons zo allen een veilige, uitdagende en inspirerende werkomgeving. We steunen de ontwikkeling van onze medewerkers en faciliteren thuiswerken. We stimuleren een gezonde leefstijl
Voor identificatiedoeleinden

We zijn er trots op om met een deskundige vaste kern van medewerkers en honderden vrijwilligers natuur en erfgoed te beschermen en waar mogelijk de natuur- en cultuurhistorische kwaliteit verder te versterken en te ontwikkelen.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.⁴⁸

VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT

Utrechts Landschap werkt (sinds 2019) met een Raad van Toezicht. Het beleid en strategie van de organisatie wordt ontwikkeld en uitgevoerd door de directie, na goedkeuring door de Raad van Toezicht. De Raad houdt toezicht op de uitvoering van beleid en de daaruit voortkomende strategie. Als Raad van Toezicht houden we niet alleen toezicht, maar proberen we ook een goede sparringpartner te zijn voor de directie en zo actief, betrokken en stimulerend bij te dragen aan beleid en strategie van de organisatie. Daarnaast is de RvT werkgever van de directie, in casu van de directeur-bestuurder. Net als voorgaande jaren zijn ook in dit verslagjaar de verantwoordelijkheden en mandaten zoals omschreven in statuten en reglementen regelmatig onderwerp van gesprek geweest. Ook in dit verslagjaar is gedegen aandacht besteed aan het thema integriteit. De Raad start zoals gebruikelijk haar vergaderingen met de vraag naar mogelijk conflicterende belangen en belangenverstrengeling. De Raad vindt het onderlinge gesprek hierover en collegiale toetsing hiervan, van groot belang. Om (de schijn van) belangenverstrengeling te voorkomen nam een lid na benoeming tot wethouder afscheid van de Raad.

De successie van de -volgens rooster van aftreden- vertrekkende leden van de Raad stond goed in de verf. Door de benoeming van één van de leden, tevens beoogd voorzitter, tot wethouder in de provincie Utrecht bleek het noodzakelijk een nieuwe voorzitter te werven. Kort daarna gaf één van de leden aan zich terug te willen trekken vanwege persoonlijke redenen. Om zo breed mogelijk en transparant te werven is een wervings- en selectiebureau ingeschakeld. Eind 2022 konden twee nieuwe leden, waaronder de voorzitter benoemd worden.

De Raad van Toezicht hield in 2022 zes reguliere vergaderingen en één extra overleg. De vergaderingen vonden plaats op landgoed Oostbroek en éénmaal digitaal. Met regelmaat vergaderde de Raad deels ook zonder de directeur-bestuurder om zo het gesprek met de directeur-bestuurder zo goed mogelijk voor te bereiden en te evalueren. In de vergaderingen lichtten naast de directeur-bestuurder ook MT-leden regelmatig dossiers toe. Tijdens de jaarlijkse excursies had de Raad contact met MT-leden en diverse medewerkers. Met hen werd o.a. van gedachten gewisseld over de strategie van het uitbreiden en verbinden van riviernatuur en het verbeteren van de natuurkwaliteit in de eigen gebieden.

In 2022 heeft Utrechts Landschap haar strategie en ambitie voor de komende vijf jaar aangescherpt. De Raad is daar in verschillende fasen bij betrokken en heeft het manifest van de medewerkers 'Meer natuur in Utrecht' onderschreven en het nieuwe meerjarenbeleid van harte goedgekeurd.

In de vergaderingen zijn verder onder meer de volgende onderwerpen aan de orde geweest: de directierapportages, het functioneren en de beloning van de directeur-bestuurder, haar eigen functioneren, de al aangehaalde benoeming van leden van de Raad van Toezicht, de terugkoppeling uit de financiële en de beleggingscommissie, de kwaliteitscyclus van beheer (kwaliteitstoetsen en beheerplannen), de jaarrapportage en jaarcijfers, het vastgoedbeleid, de staat van het vastgoed, diverse aankopen en projecten, de bevindingen in het contact met de Ondernemingsraad, de voortgang in de reguliere werkzaamheden, het spaar- en beleggingsstatuut, financiële prognoses en de resultaten van de gevoerde marketingstrategie.

Een extra bijeenkomst werd gewijd aan de besluitvorming over nieuwbouw ten behoeve van de beheerregio Zuid in Amerongen.

De financiële commissie van de Raad hield in 2022 drie vergaderingen met de directeur-bestuurder, het hoofd bedrijfsvoering en de controller. Eenmaal werd met de accountant gesproken.

Onderwerpen waren de begroting, jaarstukken, IT-projecten, functiescheiding in het betaalproces en risico's die de stichting loopt. In de Raad kwamen de hoofdlijnen hiervan nog eens aan de orde. De Raad is blij met het positieve oordeel van de accountant en de transparante en adequate financiële verslaglegging van de stichting. Op financieel gebied achten wij succesvolle fondsenwerving meer

nodig dan ooit: natuur verdient investeringen ter bescherming en onze ambitie ligt hoog. De organisatie slaagt er in toenemende mate in om nieuwe donateurs en fondsen aan te spreken en aan de doelstelling van de stichting te binden. De Raad is bijzonder dankbaar voor een groot aantal schenkingen, legaten en erfenissen.

De remuneratiecommissie hield een functioneringsgesprek met de directeur-bestuurder. Daarin wordt jaarlijks aandacht besteed aan de gemaakte afspraken en de voortgang daarin. Daarnaast waren er ook regelmatig meer informele contacten voor evaluatie en consultatie.

De beleggingscommissie -die functioneert onder verantwoordelijkheid van de directeur-bestuurder- heeft twee externe leden en twee waarnemers vanuit de Raad van Toezicht. De commissie kwam driemaal bijeen. Onderwerpen van gesprek waren analyses van de portefeuille en van de mogelijkheden voor duurzame beleggingen.

Minimaal twee leden van de Raad ontmoeten jaarlijks de Ondernemingsraad. Dit jaar spraken we over de jaarstukken, het welzijn van de medewerkers en de toekomst van de organisatie.

We constateren met plezier dat het monumentale erfgoed van de stichting in goede staat is en indien het zich ervoor leent ook actief gebruikt wordt. Zoveel mogelijk stimuleren we bij restauraties en andere werkzaamheden tevens investeringen in duurzaamheid.

De provincie geldt als een belangrijke stakeholder van de Stichting. Het jaarlijks bestuurlijk overleg met de provincie Utrecht waaraan de voorzitter deelneemt vond in 2022 digitaal plaats. Door deelname van de voorzitter geven wij invulling aan de afspraak dat wij ons actief inzetten voor de doelstelling van de stichting.

De Raad constateert dat de doelstelling van de stichting om natuur, landschap en erfgoed te beschermen meer dan ooit actueel is, gedeeld wordt, en succesvol is. Het stijgend aantal Beschermers onderstreept dat. We stellen vast dat de organisatie op basis van een in 2022 opnieuw vastgestelde en aangescherpte heldere focus op de uitbreiding van natuur, op goed beheer van onze eigendommen, een stevige verankering in de Utrechtse samenleving en een gezonde financiële huishouding, uitstekend op koers ligt, maar dat de stichting ook nog voldoende uitdagingen kent. Natuur en erfgoed in de provincie kennen nog vele bedreigingen die het hoofd geboden moeten worden. Onze ambities voor de toekomst blijven onverminderd groot en groen!

Namens de Raad van Toezicht

Hans Brug, voorzitter

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

JAARREKENING 2022**BALANS (na resultaatbestemming)**

	31 december 2022	31 december 2021
x 1.000 euro		
ACTIVA		
1. Materiële vaste activa	900	528
2. Financiële vaste activa	400	400
	1.300	928
3. Vorderingen en overlopende activa	4.111	3.529
4. Effecten	3.514	3.121
5. Liquide middelen	15.837	20.052
	23.462	26.703
Totaal	24.763	27.631
PASSIVA		
<i>Reserves en fondsen</i>		
6. Reserves		
- Continuïteitsreserve	4.329	6.000
- Reserve terugkoop erfpacht	5.869	5.835
- Reserve aankopen	3.941	5.319
- Reserve overig	775	842
- Reserve voorfin. activiteiten	1.953	1.947
7. Fondsen		
- Fondsen beheer	2.888	2.911
- Fonds bijdrage Postcodeloterij	1.400	1.075
- Fondsen op Naam	63	70
	21.218	24.000
8. Langlopende schulden	22	26
9. Kortlopende schulden	3.522	3.605
	3.545	3.631
Totaal	24.763	27.631

Voor identificatiedoeleinden**STOLWIJK**
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2021

x 1.000 euro	Werkelijk 2022	Begroot 2022	Werkelijk 2021
BATEN			
Baten van particulieren	1.639	1.430	1.809
Baten van bedrijven	151	125	125
Baten van loterijorganisaties	938	938	938
Baten van subsidies van overheden	3.544	4.243	3.315
Baten van andere org. zonder winststreven	263	163	172
Totaal van de geworven baten	6.534	6.898	6.358
 Baten uit bezit	 3.510	 2.748	 3.206
Baten als tegenprestatie voor producten/diensten	873	806	689
Overige baten	95	50	78
	4.478	3.604	3.973
 Totaal van de baten	 11.012	 10.502	 10.331
 LASTEN			
<i>Besteed aan doelstellingen</i>			
Verwerving	2.830	1.077	2.173
Beheer gebieden	1.700	1.806	1.623
Openstelling	1.762	1.468	1.473
Instandhouding gebouwen	1.383	1.435	1.357
Draagvlak	558	498	499
Strategie en Innovatie	359	392	329
Projecten	3.016	3.397	1.543
Totaal van bestedingen aan doelstellingen	11.608	10.073	8.998
 Wervingskosten	 502	 487	 467
Kosten beheer en administratie	1.146	1.187	1.117
	1.648	1.674	1.585
 Totaal van de lasten	 13.256	 11.747	 10.583
 Saldo voor financiële baten en lasten	 -2.244	 -1.246	 -251
Saldo financiële baten en lasten	-538	101	857
Saldo van baten en lasten voor resultaatbestemming	-2.782	-1.145	606

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

Bestemming resultaat	x1.000 euro	1-1-2022	dotatie	onttrekking	31-12-2022
- Continuïteitsreserve		6.000	0	1.671	4.329
- Reserve terugkoop erfpacht		5.835	899	865	5.869
- Reserve aankopen		5.319	590	1.968	3.941
- Bestemmingsreserves overig		842	0	67	775
- Bestemmingsreserve voorfin. activiteiten		1.947	6	0	1.953
- Fondsen beheer		2.911	0	23	2.888
- Fonds bijdrage Postcodeloterij		1.075	938	613	1.400
- Fondsen op Naam		70	0	8	63
Totaal		24.000	2.433	5.215	21.218

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

KASSTROOMOVERZICHT 2022

Kasstroom uit operationele activiteiten (x € 1.000)

(x 1.000 euro)	2022	2021
Resultaat boekjaar voor financiële baten en lasten	-2.244	-251
Koersresultaat		
<i>Aanpassingen voor:</i>		
Afschrijvingen	92	70
Veranderingen in werkkapitaal		
Mutatie vorderingen en overlopende activa	-581	210
Mutatie schulden op korte termijn	-83	1.003
Mutatie langlopende schulden	-4	-2
Mutatie werkkapitaal	-668	1.211
Kasstroom uit operationele activiteiten	-2.820	1.029
Investeringsactiviteiten		
Investeringen in immateriële vaste activa	0	0
Investeringen in materiële vaste activa	-469	-177
Desinvesteringen	4	0
Resultaat op sparen en beleggen	-931	1.408
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-1.396	1.231
Aflossing langlopende schulden	0	0
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	0	0
Netto kasstroom	-4.215	2.260
Liquide middelen begin boekjaar	20.052	17.792
Liquide middelen einde boekjaar	15.837	20.052
Toename resp. afname liquide middelen	-4.215	2.260

Voor identificatiedoeleinden**STOLWIJK**
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE BALANS EN STAAT VAN BATEN EN LASTEN

ALGEMENE TOELICHTING

Activiteiten

De stichting heeft overeenkomstig artikel 2 in haar statuten als doel: het bevorderen van het natuur- en landschapsschoon en cultuurhistorie in de provincie Utrecht, waaronder de instandhouding en het beheer van rijksmonumenten in eigendom. Onder natuur- en landschapsschoon en cultuurhistorie wordt verstaan al datgene wat tot de aantrekkelijkheid van het landschapsbeeld bijdraagt, waartoe mede kunnen worden gerekend de merkwaardigheden op het gebied der natuurhistorie en de voortbrengselen van menselijke werkzaamheid, welke door hun vorm, ligging of ouderdom de waarde van het landschapsbeeld verhogen.

Continuïteitsveronderstelling

De financiële positie van de stichting is positief op basis van de liquiditeitspositie, de vermogenspositie, de ontwikkeling van het exploitatiesaldo en de meerjarenverwachting. Deze jaarrekening is dientengevolge opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Vestigingsadres

Stichting Het Utrechts Landschap is feitelijk gevestigd op aan de Bunnikseweg 39, 3732 HV de Bilt en staat geregistreerd in het handelsregister met nummer 41177576.

Gebruik van schattingen

Bij de totstandkoming van de jaarrekening van de stichting moet het bestuur schattingen maken en aannames doen. Deze schattingen en aannames zijn van invloed op de gerapporteerde activa en passiva, de vermelding van de niet uit de balans blijvende activa en passiva op balansdatum en op de opbrengsten en kosten in de periode waarover wordt gerapporteerd.

De werkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen en aannames. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen en schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien alsmede in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de leden van de Raad van Toezicht, het bestuur en andere sleutelfunctionarissen binnen de stichting en nauwe verwanten zijn verbonden partijen. Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

De stichting heeft de volgende verbonden partijen uit hoofde van de Raad van Toezicht en het bestuur:

- Stichting De Utrechtse Molens te De Bilt (hierna: SDUM): heeft als doel het in eigendom verwerven en in stand houden van molens en aanverwante objecten in de provincie Utrecht en het beschermen van de molenbiotoop. De stichting heeft met SDUM een samenwerkingsrelatie, SDUM maakt voor de uitvoering van haar werkzaamheden deels gebruik van de werkorganisatie van de stichting. De kosten van deze werkorganisatie worden op basis van tijdregistratie vermenigvuldigd met een (vastgesteld) bedrag per uur door de stichting bij SDUM in rekening gebracht.

- Stichting Kasteel Loenersloot te De Bilt (hierna: SKL): heeft als doel het in stand houden van het kasteel Loenersloot en het in stand houden en restaureren van monumenten. De stichting heeft met SKL een samenwerkingsrelatie, SKL maakt voor de uitvoering van haar werkzaamheden deels gebruik van de werkorganisatie en de directeur-rentmeester van de stichting. De kosten van deze werkorganisatie worden op basis van tijdsregistratie vermenigvuldigd met een (vastgesteld) bedrag per uur door de stichting bij SKL in rekening gebracht.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

Algemeen

Deze jaarrekening is opgesteld volgens de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving RJ650 'Fondsenwervende instellingen'.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Alle bedragen zijn vermeld in euro's.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van voorgaand jaar.

Bijzondere posten

Bijzondere posten zijn opbrengsten en/of kosten die voortvloeien uit gebeurtenissen of transacties die behoren tot het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening, maar die omwille van de vergelijkbaarheid apart toegelicht worden op grond van de aard, omvang of het incidentele karakter van de post.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van afschrijvingen op basis van de lineaire methode en op basis van de economische levensduur inschatting. Er wordt rekening gehouden met bijzondere waardeverminderingen; dit is het geval als de boekwaarde van het actief (of van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort) hoger is dan de realiseerbare waarde ervan.

Materiële vaste activa

De verwervingen die in het kader van de doelstelling van de stichting plaatsvinden en waarmee niet duurzaam genereren van opbrengsten wordt beoogd, worden pm (zijnde de lagere realiseerbare waarde) gewaardeerd en de aanschaffingskosten worden direct ten laste van de staat van baten en lasten gebracht. Eventuele uit het beheer van deze verwervingen voortvloeiende opbrengsten hebben geen causale relatie met de redenen voor aanschaffing en zijn niet voldoende om de in het beheer verbonden kosten te dekken. Voor deze aanschaffingen bestaat geen voornemen tot vervreemding en/of vervanging op korte of lange termijn.

Overige aanschaffingen, die bedoeld zijn om de werkzaamheden van de stichting duurzaam te dienen en die een bijdrage leveren aan het genereren van opbrengsten of het beperken van toekomstige kosten, worden gewaardeerd tegen aanschaffingsprijs of tegen de lagere realiseerbare waarde, onder aftrek van lineair berekende afschrijvingen op basis van economische en/of technische levensduur en rekening houdend met een eventuele restwaarde. De afschrijvingen bedragen een percentage van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en zijn als volgt voor de verschillende categorieën:

- Transportmiddelen: 7/10/12,5/20%
- Inventaris gereedschappen: 20/33,3%

Financiële vaste activa

Leningen u/g

Leningen u/g worden bij de eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de nominale waarde, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen.

Bijzondere waardeverminderingen

De stichting beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde van het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder-waardeverminderingverlies wordt direct als last verwerkt in de staat van baten en lasten onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Vorraden

De voorraden grond- en hulpstoffen en handelsgoederen worden gewaardeerd tegen kostprijs of lagere opbrengstwaarde. Bij de bepaling van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met de incourantheid van de voorraden.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Na eerste verwerking gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden statisch bepaald.

Effecten

Effecten worden – indien deze een beursnotering kennen – bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Daarna worden effecten ook gewaardeerd tegen de reële waarde. Dit is gelijk aan de beurswaarde.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Reserves en fondsen

Reserves

Om de continuïteit van de organisatie te waarborgen acht het bestuur van de stichting het noodzakelijk een continuïteitsreserve aan te houden (streven is € 7,5 miljoen, dit is circa 1 x de jaarkosten van de organisatie, exclusief aankopen en projecten). Hiermee is voldaan aan de Richtlijn Reserves Goede Doelen van de VFI en het CBF-reglement. De continuïteitsreserve wordt gemuteerd via de resultaatbestemming.

De reserve terugkoop erfpacht dient ter financiering van de (eventuele) terugkoop van in het verleden in erfpacht uitgegeven opstallen (met inbegrip van de in de tussenliggende perioden opgetreden waardemutaties als gevolg van contractuele bepalingen). Bij aflopende erfpachtcontracten heeft Utrechts Landschap in veel gevallen een verplichting tot (terug)koop van deze opstallen. Dotatie vindt plaats op basis van 25% van de jaarlijkse erfpachtbaten. Voor deze reserve geldt een maximum van € 10 miljoen.

Om aankopen natuurgebieden (mede) te kunnen financieren worden gedoteerd aan de reserve aankopen ontvangen giften en nalatenschappen voor zover er door de schenker/erflater niet een andere bestemming is aangewezen (anders een bestemmingsfonds, zie onder 'fondsen'); vanwege de onvoorspelbaarheid van beschikbaar komen van gronden is er geen meerjarenplanning voor aankopen op te stellen.

De reserve overig betreft gelden ontvangen voor onderhoud en inrichting van het gebied Hoogkampse Plas en Niënhof. De reserve wordt gemuteerd via de resultaatbestemming. De reserve is bedoeld voor aankopen, inrichting en beheer van de Hoogkampse Plas en Niënhof.

De reserve voorfinanciering activiteiten dient voor de noodzakelijke voorfinanciering van activiteiten en bedrijfsmiddelen waarvoor bekostiging na boekjaar beschikbaar komt (SNL subsidie).

Fondsen

Dit betreft delen van het vermogen van de stichting waaraan door derden voorwaarden zijn gesteld voor de aanwending. Aanwendungen van dit vermogen, alsmede toevoegingen, worden via de resultaatbestemming verwerkt.

Fondsen beheer zijn gevormd vanuit de ontvangen (eeuwigdurende) afgekochte onderhoudsbijdragen van gemeenten voor diverse beheergebieden.

Het fonds bijdrage Postcodeloterij wordt jaarlijks gedoteerd ter hoogte van de op jaarbasis ontvangen gelden vanuit de Nationale Postcodeloterij minus de ten laste van het fonds gebrachte projectbestedingen (beide via de resultaatbestemming) passend binnen de doelbesteding van de Nationale Postcodeloterij.

Fondsen op Naam zijn door personen of stichtingen gedoteerde bijdragen met een specifieke bestemming.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Schulden op lange termijn

Algemeen

Schulden op lange termijn worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden op lange termijn worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Schulden op lange termijn worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de schulden op lange termijn in de staat van baten en lasten als interestlast verwerkt.

Vooruit ontvangen bedragen beschermers voor het leven

De ontvangen bedragen van beschermers voor het leven worden met ingang van 2016 niet meer verantwoord onder de schulden op lange termijn. Deze worden in tegenstelling met voorgaande jaren gelijk te gunste van de staat van baten en lasten gebracht. De vooruit ontvangen bedragen beschermers voor het leven uit voorgaande jaren die hier nog wel onder zijn gewaardeerd zullen conform voorgaande jaren geleidelijk vrijvallen. Voor ontvangen bedragen beschermers voor het leven met een looptijd langer dan een jaar worden verantwoord onder de schulden op lange termijn. In geval de looptijd korter is dan een jaar geschiedt verantwoording onder de schulden op korte termijn. De nog gereserveerde ontvangsten uit vorige jaren zullen conform voorgaande jaren geleidelijk vrijvallen.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Dit is meestal gelijk aan de nominale waarde.

GRONDSLAGEN VOOR DE BEPALING VAN HET RESULTAAT

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de lasten over het verslagjaar met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen. De baten en de lasten worden toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben, uitgaande van historische kosten. Verliezen worden verantwoord als deze voorzienbaar zijn, baten worden verantwoord als deze gerealiseerd zijn.

Baten uit eigen fondsenwerving

De baten uit eigen fondsenwerving worden toegerekend aan en verantwoord in de verslagperiode waarin deze ontvangen/toerekenbaar zijn. Uitzondering hierop zijn de baten uit nalatenschappen die worden opgenomen in het boekjaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Eventuele verkrijgingen belast met vruchtgebruik worden in het boekjaar opgenomen bij einde van het vruchtgebruik of bij eerdere verkoop van het blote eigendom.

Baten van loterijorganisaties

Baten van de Nationale Postcode Loterij (NPL) worden in het jaar van ontvangst verantwoord. In het contract met deze loterijorganisatie staat dat de NPL per jaar 'uitsluitend een door haar te bepalen bedrag uit de afdracht van loterijtrekkingen uit zal laten keren'. Dit bedrag wordt in het jaar volgend op het jaar waarop de bate betrekking heeft door de loterijorganisatie uitgekeerd. Derhalve wordt dit ontvangen bedrag in het jaar van ontvangst verantwoord.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Subsidiebaten

Subsidiebaten voor verwervingen en projecten en de daarmee samenhangende lasten worden verantwoord naar rato van de voortgang. De voortgang van het project of de verwerving wordt bepaald aan de hand van de hiervoor gemaakte kosten. De ontvangen overheids subsidies voor de exploitatie en beheer natuurterreinen worden vastgesteld voor meerdere jaren. Deze subsidies worden in jaarlijks gelijke delen over de subsidieperiode in de staat van baten en lasten verwerkt.

Baten uit huur en (erf)pacht

De baten uit huur en (erf)pacht worden toegerekend aan en verantwoord in de verslagperiode waarin deze ontvangen/toerekenbaar zijn.

Bij verkoop van een in erfpacht uitgegeven opstal door de huidige erfpachter aan een nieuwe erfpachter kunnen partijen Utrechts Landschap verzoeken een nieuwe erfpachtovereenkomst op te stellen. De nieuwe erfpachtcanon die wordt afgesloten met de nieuwe erfpachter is gebaseerd op de huidige economische waarde, en kan lager zijn dan de nog lopende erfpachtverplichting van de verkopende erfpachter. In deze gevallen ontvangt Utrechts Landschap van de verkopende partij een afkoopsom voor de in de toekomst gederfde erfpachtinkomsten. Deze afkoopsommen worden verwerkt als bate in de verslagperiode waarin deze ontvangen/toerekenbaar is.

Overige baten

De overige baten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben, uitgaande van historische kosten. Verliezen worden verantwoord als deze voorzienbaar zijn, baten worden verantwoord als deze gerealiseerd zijn.

Baten uit voorgaande jaren die in dit boekjaar zijn geconstateerd, worden aan deze verslagperiode toegerekend en zijn verantwoord onder de overige baten.

Personeelsbeloningen

Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Pensioenen

De stichting heeft voor haar werknemers een toegezegd pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen gebaseerd op middelloonregeling berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd bij de stichting. De verplichtingen, welke voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij BPL Pensioen. De stichting betaalt hiervoor premies waarvan 75% door de werkgever wordt betaald en 25% door de werknemer. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat. De actuele dekkingsgraad van het pensioenfonds was in december 2022 116%. De beleidsdekkingsgraad over de laatste twaalf maanden was in december 2021 117%. De stichting heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. De stichting heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord. De pensioenregeling is dientengevolge verwerkt als toegezegde bijdrageregeling ('verplichtingenbenadering').

Afschrijvingen

De afschrijvingen op de immateriële en materiële vaste activa worden bepaald met in achtneming van de reeds vermelde grondslagen van waardering inzake de immateriële en materiële vaste activa.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Lasten*Besteed aan doelstellingen, Wervingskosten en Kosten beheer en Administratie*

De kosten worden bepaald met inachtneming van hiervoor reeds vermelde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Verliezen worden in aanmerking genomen in het verslagjaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Lasten uit voorgaande jaren die in dit boekjaar zijn geconstateerd, worden aan deze verslagperiode toegerekend en zijn verantwoord onder de overige kosten.

In het kader van de doelstelling worden gronden aangeschaft met het doel deze zelf te beheren. In de branche is het gebruikelijk om deze aankopen direct via de exploitatie te verwerken, conform RJ 650.201. De investering wordt hierbij ineens ten laste van de staat van baten en lasten gebracht.

Financiële baten en lasten

De rentebaten betreffen de op het verslagjaar betrekking hebbende renteopbrengsten over banktegoeden. De rentelasten betreffende de op het verslagjaar betrekking hebbende rentelasten over banktegoeden en schulden op lange termijn. De baten uit beleggingen gerealiseerd en ongerealiseerd worden toegerekend aan de (verslag)periode waarop deze betrekking hebben.

GRONDSLAGEN VOOR DE VERDELING VAN UITVOERINGSKOSTEN EIGEN ORGANISATIE

Utrechts Landschap baseert zich op de richtlijn van Goede Doelen Nederland voor de verdeling van uitvoeringskosten van de eigen organisatie.

Kostensoort	Toerekening aan Beheer & Administratie
Directie	50% Beheer en Administratie, 50% doelstelling
Afdeling Bedrijfsvoering	100%
Salarisadministratie	100%
Personeelskosten	Naar rato op doelstelling
ICT - algemeen	100%
ICT – specifieke applicaties	Voor zover niet toerekenbaar aan doelstelling
Huisvesting/facilitair	Voor zover niet toerekenbaar aan doelstelling
Juridische kosten	Voor zover niet toerekenbaar aan doelstelling
Verzekeringen	Voor zover niet toerekenbaar aan doelstelling

Voor identificatiedoeleinden**STOLWIJK**
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE BALANS 2022 - ACTIVA

	31 december 2022	31 december 2021
1. Materiële vaste activa		
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	PM	PM
Transportmiddelen	515.649	410.587
Inventaris, gereedschappen en automatisering	384.817	117.590
	900.466	528.177

	Transportmiddelen	Inventaris, gereedschap, automatisering
<u>Mutatie-overzicht:</u>		
Boekwaarde per 1 januari	410.587	117.590
Investerings	174.023	294.963
Desinvesteringen	-75.350	-7.411
Desinvesteringsafschrijvingen	69.800	8.515
Afschrijvingen	-63.411	-28.840
Boekwaarde per 31 december	515.649	384.817

De toegepaste afschrijvingspercentages zijn: 7/10/12,5/20% 20%/33,3%

In 2022 is geïnvesteerd in transportmiddelen en inrichting en apparatuur van de vergaderzalen op Oostbroek. Daarnaast is een compostsysteem aangeschaft.

	31 december 2022	31 december 2021
2. Financiële vaste activa		
Leningen u/g	400.000	400.000

<u>Mutatie-overzicht:</u>	
Boekwaarde 1 januari	400.000
Mutaties	0
Boekwaarde 31 december	400.000

Dit betreft een in 2008 verstrekte aflossingsvrije hypothecaire geldlening met een looptijd van 30 jaar en een vaste rentevoet van 4%. Ter extra zekerheid is op het in erfpacht uitgegeven opstal het recht van eerste hypotheek gevestigd voor een bedrag van € 640.000.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE BALANS 2022 - ACTIVA

	31 december 2022	31 december 2021
3. Vorderingen en overlopende activa		
Vorraden infocentra	28.628	27.751
Debiteuren	599.548	232.331
Voorziening dubieuze debiteuren	-43.392	-38.535
Omzetbelasting	257.700	213.157
Nog te ontvangen bedragen	290.589	610.040
Nog te ontvangen subsidies	2.429.965	2.412.047
Vooruitbetaalde bedragen	32.135	39.169
RC de Utrechtse Molens	21.004	21.954
RC Kasteel Loenersloot	14.593	4.754
Diversen	479.856	6.674
	<u>4.110.626</u>	<u>3.529.342</u>

De vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd van < 1 jaar behoudens subsidie-gerelateerde vorderingen. Deze variëren in looptijd en zijn mede afhankelijk van de aard/omvang van de subsidieprojecten.

De post Nog te ontvangen subsidies bestaat voornamelijk uit de SNL toekenning. Deze subsidietoekenning wordt jaarlijks na afloop van het boekjaar uitbetaald door de subsidieverstrekker.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE BALANS 2022 - ACTIVA

	31 december 2022	31 december 2021
4. Effecten		
Effectenrekening	3.514.441	3.121.456

Mutatie-overzicht effecten

	Aandelen	Obligaties	Totaal
- Stand 1 januari	3.121.456	0	3.121.456
Aankopen	55.729	897.648	953.377
Verkopen	0		0
Koersresultaat	-537.024	-23.368	-560.392
Stand 31 december	2.640.161	874.280	3.514.441

Voor een analyse van het beleggingsrendement, zie blz. 86.

	31 december 2022	31 december 2021
5. Liquide middelen		
Rekening-courant saldi	4.871.491	5.444.001
Spaarrekeningen	10.964.706	14.607.108
Kasgelden vrijwilligers commissies	908	1.217
	<u>15.837.105</u>	<u>20.052.325</u>

De liquide middelen staan ter vrije beschikking aan de stichting.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE BALANS 2022 - PASSIVA**6. Reserves**

	1-1-2022	dotatie	onttrekking	31-12-2022
Continuïteitsreserve	6.000.000			
Resultaat minus dotaties/onttrekkingen		0	1.671.254	-1.671.254
overige reserves				
Totaal	6.000.000	0	1.671.254	4.328.746

	1-1-2022	dotatie	onttrekking	31-12-2022
Reserve terugkoop erfpacht	5.834.795			
Uitgifte in erfpacht		542.000	865.000	-323.000
25% van de erfpachtbaten		357.414	0	357.414
Totaal	5.834.795	899.414	865.000	5.869.209

	1-1-2022	dotatie	onttrekking	31-12-2022
Reserve aankopen	5.319.351			
Nalatenschappen		339.083	0	339.083
Giften en bijdragen organisaties		250.954	0	250.954
Aankopen 2022		0	1.968.230	-1.968.230
Totaal	5.319.351	590.037	1.968.230	3.941.158

	1-1-2022	dotatie	onttrekking	31-12-2022
Reserves overig				
Baten Hooze Kampse Plas	606.278	0	6.582	599.696
Compensatie Niënhof	235.700	0	60.200	175.500
Totaal	841.978	0	66.782	775.196

Vanuit de bate ontvangen voor omzetting hoogwaardige landbouwgrond naar natuur (Niënhof) is een bedrag gereserveerd voor meerjarig beheer.

	1-1-2022	dotatie	onttrekking	31-12-2022
Reserve voorfin. activiteiten	1.947.205	5.627		1.952.832
Mutatie				0
Totaal	1.947.205	5.627	0	1.952.832

Deze reserve betreft de voorfinanciering van de activiteiten die bekostigd worden door de SNL subsidie. Deze subsidietoekenning wordt jaarlijks na afloop van het boekjaar uitbetaald door de subsidieverstrekker.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE BALANS 2022 - PASSIVA**7. Fondsen**

	1-1-2022	dotatie	onttrekking	31-12-2022
Fondsen beheer				
Onderhoud de Breul	203.923	0	0	203.923
Onderhoud Birkhoven	1.185.332	0	191	1.185.141
Onderhoud de Schammer	1.355.844	0	12.048	1.343.796
Onderhoud Zanderij	154.336	0	10.848	143.488
Onderhoud dassenburcht Groenekan	12.000	0	0	12.000
Totaal	2.911.435	0	23.087	2.888.348

	1-1-2022	dotatie	onttrekking	31-12-2022
Fonds bijdrage Nationale Postcodeloterij	1.074.999			1.074.999
Bijdrage NPL 2022		937.500	0	937.500
Projecten		0	612.741	-612.741
Totaal	1.074.999	937.500	612.741	1.399.758

Het saldo van het fonds bijdrage Nationale Postcodeloterij is gereserveerd voor projecten die nog in uitvoering zijn. Een aantal NPL projecten worden deels gefinancierd door subsidies en andere bijdragen.

	1-1-2022	dotatie	onttrekking	31-12-2022
Fondsen op Naam	70.120			
Huising/de Stigter		0	7.500	-7.500
Totaal	70.120	0	7.500	62.620

Per 2018 biedt het Utrechts Landschap de mogelijkheid van een Fonds op Naam aan. Een Fonds op Naam is een grotere schenking met een gerichte opdracht. Een Fonds op Naam biedt (vermogende) particulieren, maar ook bedrijven en stichtingen de mogelijkheid op deze persoonlijke wijze het werk van het Utrechts Landschap structureel te ondersteunen.

De schenker bepaalt zelf de naam van het fonds en de doelstelling. De schenker kan ook zelf bepalen hoeveel geld het fonds uitgeeft. Het doel van het Fonds op Naam moet wel passen binnen de doelstelling van het Utrechts Landschap.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE BALANS 2022 - PASSIVA

	31 december 2022	31 december 2021
8. Langlopende schulden		
Beschermers voor het leven	22.428	26.202
	22.428	26.202

	31 december 2022	31 december 2021
9. Kortlopende schulden		
Crediteuren	678.588	922.631
Af te dragen loonheffingen en sociale lasten	98.068	67.608
Waarborgsommen	458.826	440.218
Schulden terzake van pensioenen	41.996	65.287
Nog te betalen vakantiegeld/- dagen	232.271	242.969
Nog te betalen verplichtingen	464.162	504.034
Vooruitontvangen bedragen en subsidies	1.472.565	1.245.144
Overige kortlopende schulden	75.865	117.323
	3.522.341	3.605.214

De kortlopende schulden hebben een looptijd van < 1 jaar.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen*(Meerjarige) financiële verplichtingen en rechten***Erfpacht - terugkoopverplichting**

Door de stichting zijn percelen in erfpacht uitgegeven, waarbij een terugkoopverplichting tegen bouwkundige waarde bestaat bij afloop van de erfpachtovereenkomst. De waarde van de terugkoopverplichtingen erfpacht bedraagt ca € 35 mln.

Erfpacht –canons

De looptijd van erfpachtovereenkomsten is in de meeste gevallen 30 jaar. De gemiddelde einddatum van lopende overeenkomsten is 2041. De nominale waarde van de nog te ontvangen erfpachtcanons bedraagt ultimo 2022 € 33.359.000.

De opgebouwde rechten < 1 jaar bedragen € 1.285.000

De opgebouwde rechten > 1 jaar en < 5 jaar bedragen € 4.936.000

De opgebouwde rechten > 5 jaar bedragen € 27.137.000

Verstreckte opdrachten

De stichting heeft in 2022 voor een totaalbedrag van € 2,3 mio opdrachten verstrekt aan derden voor uit te voeren werkzaamheden in 2023.

Voor identificatiedoeleinden

Huur

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

De looptijden van de meeste huren variëren van aflopend 5 jaar tot onbepaald. Een aantal huurcontracten met een totale jaarhuur van € 79.768 vervallen binnen 1 jaar.

Investeringsverplichtingen

Ultimo 2022 zijn er geen investeringsverplichtingen aangegaan.

Aansprakelijkheid bij een fiscale eenheid

De stichting vormt met Stichting de Utrechtse Molens en Stichting Kasteel Loenersloot een fiscale eenheid voor de omzetbelasting. Op grond van de invorderingswet is de stichting hoofdelijk aansprakelijk voor ter zake de door de combinatie verschuldigde belasting.

Door de stichting wordt met de Stichting De Utrechtse Molens en Stichting Kasteel Loenersloot via de rekening-courantverhouding afgerekend.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2022 - BATEN

	Werkelijk 2022	Begroot 2022	Werkelijk 2021
Baten van particulieren:			
Beschermers	947.119	870.000	916.118
Periodieke schenkingen	199.789	90.000	163.992
Giften - geoormerkt	117.641	150.000	350.945
Giften - niet geoormerkt	25.349	20.000	31.412
Nalatenschappen	349.083	300.000	346.632
Baten van bedrijven	151.125	125.000	124.819
Baten van loterijorganisaties - Nat.Postcode Loterij	937.500	937.500	937.500
Baten van subsidies van overheden:			
SNL - provincie Utrecht	1.952.837	1.722.200	1.947.516
Exploitatie subsidie - provincie Utrecht	869.531	833.379	833.379
Sim subsidie - RCE	183.013	274.102	152.410
Projectsubsidies	485.357	1.413.000	381.585
Overige subsidies	53.195		
Baten van andere org. zonder winststreven	262.612	162.500	171.543
Baten uit bezit:			
Erfpacht	1.429.656	1.294.045	1.299.180
Huur	806.118	817.141	739.627
Pacht en terreinhuur	282.769	234.000	269.852
Naturbegraafplaats	202.664	150.000	219.016
Houtverkoop	69.438	45.000	26.793
Verhuur vergaderzalen en vakantiewoning	150.218	175.000	128.084
Vergunningen/toestemmingen	26.735	32.750	13.715
Opbrengst verkoop objecten in erfpacht	542.000		510.000
Baten als tegenprestatie voor producten/diensten:			
Beheervergoedingen derden	504.028	533.900	502.051
Omzet winkel en infocentra	91.429	140.000	65.200
Landschapsproducten	57.340	25.000	7.051
Excursies en evenementen	35.820	37.000	18.054
Overige baten tegenprestaties	184.584	70.000	96.893
Overige baten			
Overige baten	95.376	50.000	77.951
	11.012.326	10.501.517	10.331.317

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2022 – BATEN

Realisatie 2022:

De geormerkte giften van particulieren bestaan voornamelijk uit giften voor aankopen (187k).

De SNL subsidie, exploitatie subsidie en Sim (Subsidie instandhouding monumenten) zijn structureel. De project- en overige subsidies zijn incidenteel.

De projectsubsidies bestaan onder andere uit bijdragen aan de Zwarte Goor (130k), het waterproject Zeist (211k) en de opruim- en herstelwerkzaamheden valwind Breeveen (69k).

Op Baten van andere organisaties zonder winststreven zijn diverse bijdragen van vermogensfondsen en andere partijen ontvangen. De grootste hiervan zijn bijdragen voor het watergangenproject Zeist (60k) en de restauratie Over-Holland (40K).

Op Overige baten tegenprestaties zijn baten ontvangen voor diverse opdrachten en projecten waarin Utrechts Landschap wordt ingeschakeld door andere partijen om expertise of advies te leveren of specialistisch werk uit te voeren. Ook worden hier de verkoopbaten en de baten van excursies en evenementen verantwoord.

Realisatie versus Begroting en Realisatie 2022:

Door succesvolle fondsenwerving zijn alle baten van particulieren en van bedrijven toegenomen (met uitzondering van de baten uit geormerkte giften, veroorzaakt door een administratieve correctie).

Door verhoging van de dekking van de SNL subsidie van 75% naar 84% van de kostprijs is deze bate hoger dan begroot.

De Sim subsidie (Subsidie instandhouding monumenten) is lager dan begroot omdat er in 2022 minder Sim werkzaamheden zijn uitgevoerd dan waarvoor subsidie was aangevraagd.

In 2022 zijn twee grote interne projecten uitgevoerd, waardoor er minder ruimte was voor projecten waarop projectsubsidies konden worden aangevraagd.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2022 – LASTEN

	Werkelijk 2022	Begroot 2022	Werkelijk 2021
Verwerving			
Aankopen	2.745.000	1.000.000	2.076.500
Personele lasten	43.110	27.064	26.245
Bijkomende kosten verwerving	41.542	50.000	70.753
	2.829.652	1.077.064	2.173.498

In 2022 zijn diverse percelen aangekocht. De grootste aankoop betrof gemeentelijke bossen van 113 hectare op de Utrechtse Heuvelrug.

Standaard wordt voor aankopen een bedrag van 1.000.000 euro begroot, om uitdrukking te geven aan de ambitie uit het meerjarenbeleidsplan om actief te verwerven. Het begrote bedrag is geen target of minimaal of maximaal budget.

	Werkelijk 2022	Begroot 2022	Werkelijk 2021
Beheer gebieden			
Personele lasten	525.362	618.501	622.367
Inhuur/consultancy	119.617	76.000	108.851
Uitbesteed werk	706.547	762.700	575.123
Eigen kosten materiaal	81.519	93.500	50.143
Vaste lasten	113.985	115.000	71.237
Wagenpark	111.352	78.000	86.854
ICT	31.043	40.000	22.589
Overige kosten	10.879	22.295	85.790
	1.700.304	1.805.996	1.622.953

	Werkelijk 2022	Begroot 2022	Werkelijk 2021
Instandhouding gebouwen			
Personele lasten	398.436	474.030	474.879
Inhuur	227.034	191.000	238.753
Onderhoud - uitbesteed werk	457.433	460.000	366.164
Onderhoud- eigen kosten materiaal	70.015	60.000	48.056
Vaste lasten	207.028	230.000	206.669
Overige kosten	22.988	19.500	22.167
	1.382.934	1.434.530	1.356.687

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

Openstelling	Werkelijk 2022	Begroot 2022	Werkelijk 2021
Personele lasten	1.064.618	935.651	863.403
Inhuur/consultancy	32.593	0	0
Uitbesteed werk	499.017	294.500	409.245
Eigen kosten materiaal	69.971	129.000	59.883
Infocentra en kosten inkoop winkeltjes	39.737	56.700	86.832
Zaal/locatie/vakantiewoning verhuur	56.544	52.000	54.073
	1.762.480	1.467.851	1.473.437

Realisatie 2022:

De kosten inhuur/consultancy betreffen de gemaakte kosten voor subsidie-aanvragen.

Draagvlak	Werkelijk 2022	Begroot 2022	Werkelijk 2021
Personele lasten	293.842	298.831	288.894
Publiciteit en communicatie	203.969	197.000	210.445
Overige kosten	59.823	2.000	
Totaal	557.634	497.831	499.339

Realisatie 2022:

De personele lasten betreffen zowel kosten voor medewerkers in loondienst als de kosten van vrijwilligers (66k).

De kosten publiciteit en communicatie betreffen voornamelijk kosten voor 'Mijn Utrechts Landschap' (139k).

Onder de overige kosten zijn onder andere specifieke ICT uitgaven verantwoord die samenhangen met deze doelstelling als ook de kosten van het organiseren van evenementen.

Strategie en Innovatie	Werkelijk 2022	Begroot 2022	Werkelijk 2021
Personele lasten	307.352	258.540	249.869
Inhuur	24.274	133.600	39.319
Overige kosten	26.995		39.962
Totaal	358.621	392.140	329.150

Realisatie versus begroting en 2022:

De overige kosten betreffen kosten voor een samenwerkingsverband inzake groene planologie.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2022 – LASTEN

Projecten	Werkelijk 2022	Begroot 2022	Werkelijk 2021
Projecten NPL voorgaande jaren	776.082	1.743.246	296.837
Overige projecten voorgaande jaren	607.548	434.000	266.612
Restauratie park Over-Holland	162.013	300.000	133.304
Projecten NPL, nieuw	316.765	540.000	706.804
Overige projecten, nieuw	1.153.844	380.000	139.493
Totaal	3.016.252	3.397.246	1.543.050

De grootste uitgaven zijn in 2022 gedaan voor de restauratie van het koetshuis Beerschoten (865k), het herstel van vijvers en sprengen in Zeist (514k) en het nieuwe onderkomen voor de beheereenheid in Amerongen (440k). Genoemde projecten zijn begin 2023 afgerond.

Wervingskosten	Werkelijk 2022	Begroot 2022	Werkelijk 2021
Personele lasten	201.733	157.484	162.010
Inhuur/ICT	62.950	107.000	74.391
Campagnes/eigen kosten materiaal	237.505	222.500	231.008
Totaal	502.188	486.984	467.409

Realisatie 2022:

De totale wervingskosten bedragen 4% van de totale lasten. Dit is onder de grens van 5% die door de organisatie is vastgesteld, conform de richtlijnen van het CBF.

Realisatie versus Begroting en Realisatie 2021:

Door extra inzet op fondsenwerving en campagnes zijn de kosten hoger dan vorig jaar.

Daartegenover staat ook een positief verband met de gestegen baten.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2022 – LASTEN

Kosten beheer en administratie	Werkelijk 2022	Begroot 2022	Werkelijk 2021
Personele lasten	376.322	421.258	378.825
Overige personeelskosten	93.026	86.625	80.299
Inhuur	30.391	51.000	82.017
Huisvestingskosten	83.398	74.500	86.081
ICT/telefonie	196.467	160.000	188.915
Wagenpark	16.302	24.500	47.241
Overige kosten	267.748	268.000	191.077
Afschrijvingskosten	82.535	101.500	62.672
Totaal	1.146.189	1.187.383	1.117.127

Realisatie 2022:

Onder Overige personeelskosten zijn o.a. kosten geboekt voor opleiding (29k), personeelsbijeenkomsten en -uitjes (18k), arbovoorzieningen (19k), thuiswerkvoorzieningen (5k), salarisadministratie (12k) en werving en selectie.

Onder Inhuur zijn o.a. kosten gemaakt voor (arbeids-)juridisch advies (26k).

Huisvestingskosten betreffen vnl. schoonmaak (54k) en beveiliging (18k).

Overige kosten betreffen o.a. lidmaatschappen/contributies (65k), portokosten (17k), overlegkosten (38k).

De totale kosten Organisatiebeheer en administratie bedragen 9% van de totale lasten. Dit is onder de grens van 15% die door de organisatie is vastgesteld, conform de richtlijnen van het CBF.

Realisatie versus Begroting en Realisatie 2021:*Totale personele lasten*

De totale personele lasten (van alle doelstellingen samen) bedragen 3.118k. Begroot was 3.199k. De personele lasten zijn lager dan begroot door personele wisselingen gedurende het jaar.

De totale personele lasten vorig jaar bedroegen 3.036k. Aan opleiding is in 2022 30k uitgegeven. Dit is 1,0% van de totale personele lasten (2021: 1,2%).

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2022 – LASTEN

Saldo financiële baten en lasten	Werkelijk 2022	Begroot 2022	Werkelijk 2021
Rentebaten	-44.963	-69.000	-73.786
Bruto dividenden	108.367	60.000	54.130
Koersresultaten	-568.088	120.000	906.883
Financiële lasten	-33.404	-10.000	-30.118
Totaal	-538.088	101.000	857.110

Realisatie 2022:

De rentebaten bestaan uit negatieve rentelasten over de spaartegoeden. De koersresultaten bestaan volledig uit ongerealiseerde koersverliezen. De lasten bestaan uit bank- en beleggingskosten.

Realisatie versus Begroting en Realisatie 2021:

De rentebaten zijn hoger dan vorig jaar doordat de negatieve markttrentes op spaarrekeningen in Q4 2022 teneinde kwam. Wereldwijd was de aandelenmarkt gedurende 2022 fors negatief, wat zijn weerslag ook had op de effectenportefeuille van Utrechts Landschap.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING BEZOLDIGING (GEWEZEN) TOPFUNCTIONARISSEN EN TOEZICHTHOUDERS

Beloning, belastbare onkostenvergoedingen en beloningen betaalbaar op termijn voor alle leden van de Raad van Toezicht bedroegen in 2022 0 euro.

Functie(s)	Aard van de functie	Naam	Beloning	Belastbare vaste en variabele onkostenvergoeding	Werkgeversdeel van voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn	Datum aanvang dienstverband in het boekjaar	Datum einde dienstverband in het boekjaar	Omvang dienstverband (in FTE)
<i>Raad van Toezicht</i>								
Voorzitter	topfunctionaris	M. Kortbeek		nihil				n.v.t.
Lid	topfunctionaris	N.J. de Vries		nihil				n.v.t.
Lid	topfunctionaris	A.A. Swinkels		nihil				n.v.t.
Lid	topfunctionaris	A. van Gellicum		nihil			01/04/2022	n.v.t.
Lid	topfunctionaris	M. de Koe		nihil			01/04/2022	n.v.t.
Lid	topfunctionaris	H. Runhaar		nihil				n.v.t.
Lid	topfunctionaris	A.M.A. Pennarts-Pouw		nihil			24 /09/2022	n.v.t.
Lid	topfunctionaris	A.B. Kingma		nihil				n.v.t.

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

In 2022 hebben zich geen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen voorgedaan.

Bezoldiging directie

De Raad van Toezicht heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het beleid wordt periodiek geactualiseerd.

Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt de stichting de Regeling beloning directeuren van goede doelen Nederland (GDN) ten behoeve van besturen en raden van toezicht. (zie www.goededoelennederland.nl).

De regeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. De weging van de situatie in 2022 is niet gewijzigd ten opzichte van 2021.

Het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellings, de werkgeversbijdrage pensioen, de pensioencompensatie en de overige beloningen op termijn vallen binnen het in de regeling opgenomen maximum bedrag. De belaste vergoedingen/bijtellings, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn stonden bovendien in een redelijke verhouding tot het jaarinkomen.

Goede Doelen Nederland – Regeling beloning directeuren, geldig vanaf 1 januari 2020

Takenpakket directeur-rentmeester bestaat uit het geven van de dagelijkse leiding aan de drie stichtingen het Utrechts Landschap, de Utrechtse Molens en Kasteel Loenersloot.

<i>Blz.</i>	<i>Criterium</i>	<i>UL</i>	<i>Valt in categorie</i>	<i>Bijbehorende score</i>
5	Directe bestedingen	Omzet ordegrootte: 11 mio euro	III (maar aan ondergrens)	110
	Reserves en fondsen	Ca 25 mio euro	I	10
	Werknemers/vrijwilligers	Werknemers ca 50 fte Vrijwilligers ca 750 x 3 uur per week = ca 60 fte	II	50
6	Complexiteit	Uitvoeringsorganisatie	Volledige uitvoerende organisatie (natuurbeheer wordt concreet genoemd)	145
7	Aansturing vanuit koepel	Zelfstandig opererend	Zelfstandig opererend	80
	Toezicht op directie	toezichthoudend orgaan heeft uitsluitend toezichthoudende rol	Beleidsbepalend	80
8	Directiemodel	Eenhoofdige directie	Geen reductie	100%
Totaalscore		475		

Voor identificatiedoeleinden**STOLWIJK**

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

BEZOLDIGING DIRECTIE

Naam	S.G. van Dockum
Functie	directeur-rentmeester

Dienstverband	2022
aard (looptijd)	Onbepaalde tijd
uren	37
parttime percentage	100
periode	01/01-31/12

Bezoldiging (EUR)	
Jaarinkomen	
brutosalaris	122.451
vakantiegeld	9.796
eindejaarsuitkering, 13e/14e mnd	0
variabele jaarinkomsten	0
Totaal jaarinkomen	132.247
Toegestaan maximaal jaarinkomen (BSD score 475 -> functiegroep I)	148.215

SV lasten (werkgeversdeel)	10.586
Belastbare vergoedingen/bijtellingsen	1.033
Pensioenlasten (werkgeversdeel)	23.752
Overige beloningen op termijn	0
Uitkeringen beëindiging dienstverband	0

Totaal bezoldiging 2022	167.618
Totaal bezoldiging 2021	159.777
Toegestane maximale bezoldiging	184.033

Het jaarinkomen van de directeur (in loondienst) blijft binnen het maximum van EUR 148.215 (1 FTE/12 mnd) volgens de Regeling beloning directeuren van goede doelen ten behoeve van besturen en raden van toezicht. Voor een toelichting op het beleid en de uitgangspunten voor de directiebezoldiging verwijzen we naar de website www.goededoelennederland.nl.

Ook het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellingsen, de pensioenlasten, de pensioencompensatie en de overige beloningen op termijn samen, blijven binnen het in de regeling opgenomen maximum.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

Ondertekening jaarrekening door de Raad van Toezicht en het Bestuur

Namens de directie origineel ondertekend op 2 juni 2023,

S.G. van Dockum, directeur-bestuurder

Namens Raad van Toezicht origineel ondertekend op 2 juni 2023,

prof.dr.ir. J. Brug, *voorzitter*

Ir. D. Peters

mevr. drs. C. Panis

mevr. M. Heins

ir. M. de Koe

prof. dr. H.A.C. Runhaar

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

OVERIGE GEGEVENS**Voorstel resultaatbestemming**

Het saldo van baten en lasten over 2022 wordt verwerkt overeenkomstig onderstaand opgenomen overzicht in de reserves en fondsen.

Bestemming resultaat	x1.000 euro	1-1-2022	dotatie	onttrekking	31-12-2022
- Continuïteitsreserve		6.000	0	1.671	4.329
- Reserve terugkoop erfpacht		5.835	899	865	5.869
- Reserve aankopen		5.319	590	1.968	3.941
- Bestemmingsreserves overig		842	0	67	775
- Bestemmingsreserve voorfin. activiteiten		1.947	6	0	1.953
- Fondsen beheer		2.911	0	23	2.888
- Fonds bijdrage Postcodeloterij		1.075	938	613	1.400
- Fondsen op Naam		70	0	8	63
Totaal		24.000	2.433	5.215	21.218

Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

De Raad van Toezicht heeft de jaarrekening 2022 goedgekeurd in haar vergadering van 2 juni 2023,

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De controleverklaring van de onafhankelijke accountant bij de jaarrekening is opgenomen op de navolgende pagina's.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de Raad van Toezicht van Stichting Het Utrechts Landschap

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2022 van Stichting Het Utrechts Landschap te De Bilt gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Het Utrechts Landschap per 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met de RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2022
2. de staat van baten en lasten over 2022; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Het Utrechts Landschap zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast onze jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- het verslag van de raad van toezicht;
- de overige gegevens;
- de bijlagen.

Wij zijn op grond van onderstaande werkzaamheden van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag, het verslag van de raad van toezicht, de overige gegevens en de bijlagen in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Instellingen.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directeur-bestuurder en de raad van toezicht voor de jaarrekening

De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Instellingen. In dit kader is de directeur-bestuurder verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directeur-bestuurder noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directeur-bestuurder afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directeur-bestuurder de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directeur-bestuurder het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de stichtingsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De directeur-bestuurder moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar stichtingsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directeur-bestuurder en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de directeur-bestuurder gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar stichtingsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amstelveen,
Stolwijk Registeraccountants & Belastingadviseurs B.V.

Toelichting bestedingen											Werkelijk	Begroting	Werkelijk
	Verwerving	Beheer gebieden	Instandhouding gebouwen	Draagvlak	Openstelling	Projecten	Strategie	Werving baten	Beheer & administratie		2022	2022	2021
Aankopen	-2.745.000										-2.745.000	-1.000.000	-2.076.500
Salarissen	-43.110	-509.804	-395.292	-228.132	-1.056.389	-2.400	-307.352	-201.733	-374.202		-3.118.414	-3.199.233	-3.036.090
Overige personeelskosten		-15.558	-3.144	-65.710	-8.229	-36.879			-95.146		-224.666	-78.750	-255.408
Inhuur/consultancy	-5.254	-119.617	-227.034	-8.786	-32.593	-474.378	-21.424	-9.152	-30.391		-928.628	-3.848.846	-786.301
Uitbesteed werk		-706.547	-457.433	-873	-499.017	-2.246.435	-2.850		-		-3.913.154	-1.482.200	-2.404.766
Inkoop- en materiaalkosten		-81.519	-70.015	-14.448	-69.971	-142.016		-47.889	-5.959		-431.817	-366.000	-260.857
Huisvestingskosten		-113.985	-127.297	-2.978	-36.708	-373			-83.398		-364.740	-399.200	-384.481
Wagenpark	-68	-111.352	-6.360	-141	-431	-15.032			-16.302		-149.687	-110.500	-113.153
ICT/telefonie		-31.043	-3.549	-14.838	-228	-7.009	-1.765	-53.798	-196.467		-308.698	-257.000	-277.225
Verzekeringen		-7.055	-79.731		-1.777				-63.116		-151.679	-130.000	-124.049
Publiciteit en communicatie				-203.969	-593	-90.661		-172.016	-		-467.239	-419.500	-362.859
Overige kosten	-36.220	-2.758	-9.075	-17.759	-56.544	-1.070	-25.230	-17.600	-198.673		-364.929	-351.750	-436.521
Afschrijvingskosten		-1.066	-4.004						-82.535		-87.605	-104.045	-64.562
	-2.829.652	-1.700.304	-1.382.933	-557.634	-1.762.481	-3.016.253	-358.622	-502.188	-1.146.190		-13.256.256	-11.747.024	-10.582.771

Bovenstaand overzicht is opgenomen in lijn met de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving 650.

tabel volgens Richtlijn Financieel Beheer Goede Doelen - Goede Doelen Nederland

Financiële baten en lasten

(exclusief oprenten erfpacht en bankkosten)

	(x 1.000 euro)	2022	2021	2020	2019	2018
Rentebaten uit spaarrekeningen en deposito's		-62	-90	14	103	102
Rentebaten uit obligaties		1	0	0	0	0
Rente uit leningen u/g		16	16	16	16	16
Rentelasten		0	0	0	0	0
Subtotaal rentebaten en - lasten		-45	-74	30	119	118
Dividend		108	54	65	59	46
Gerealiseerde koersresultaten*		0	479	0	0	0
Ongerealiseerde koersresultaten		-568	428	210	744	-229
Subtotaal			907	210	744	-229
Totaal financiële baten en lasten		-613	887	306	922	-65
Af: kosten van beleggingen		6	6	3	3	3
Netto beleggingsresultaat		-619	881	303	919	-68
Gemiddeld belegd vermogen in jaar		18.940	19.431	20.994	19.068	16.300
Rendement uit beleggingen		-3,3%	4,5%	1,4%	4,8%	-0,4%
Gemiddeld jaarlijks rendement in vijf jaar		1,5%				

BEGROTING 2023

Als toekomstperspectief presenteren wij hier de begroting 2023 en raming 2024.

Staat van baten en lasten

x 1.000 euro	Raming 2024	Begroting 2023
BATEN		
Baten van particulieren	1870	1770
Baten van bedrijven	140	140
Baten van loterijorganisaties	938	938
Baten van subsidies van overheden	3595	3695
Baten van andere org. zonder winststreven	100	175
Totaal van de geworven baten	6642	6717
 Baten uit bezit	2781	2747
Baten als tegenprestatie voor producten/diensten	850	850
Overige baten	50	50
	3681	3647
Totaal van de baten	10323	10365
 LASTEN		
<i>Besteed aan doelstellingen</i>		
Verwerving	1080	1078
Beheer gebieden	1940	1910
Openstelling	1618	1574
Instandhouding gebouwen	1498	1480
Draagvlak	557	544
Strategie en Innovatie	340	328
Projecten	1896	2916
Totaal van bestedingen aan doelstellingen	8929	9831
 Wervingskosten	566	558
Kosten beheer en administratie	1223	1195
	1788	1753
Totaal van de lasten	10717	11584
 Saldo voor financiële baten en lasten	-393	-1219
Saldo financiële baten en lasten	195	151
Saldo van baten en lasten voor resultaatbestemming	-198	-1068

Voor identificatiedoeleinden